

Ludwig Baka

Kiadja a csász. és kir. 65.
gy. e. özvegy- és árva alapja
javára.

MEGJELENIK
MINDEN HÓ 15-én.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	—	—	10.— kor.
Fél évre	—	—	5.— „
Negyed évre	—	—	2.50 „
Egyes szám ára	—	—	— .80 „

NEMZETI EGÉSZSÉGÁPOLÁS.

Irta: v. Möller Károly alezredes, ezredparancsnok.

A fejlődő kultúra a járványos betegségeket, melyek azelőtt a világot rettegésbe ejtették, nálunk is a legkisebb mértékre szorította. Ilyen betegségek a cholera, typhus, fekete himlő, stb. E borzasztó járványok megfékezésére a hadsereg nagy gondot fordít. Míg a régebbi háborúkban valóságos járványcsordák dühöngtek, addig az 1914. évben fellépett cholera és annak a hadsereg elleni elszórt támadásai megközelítőleg sem hasonlíthatók össze az ezelőtti idők hasonló eseteivel. Ennek dacára *minden* magyar embernek ma is *nemzeti* kötelessége azon utasításokat, felvilágosításokat követni, melyek a járványos betegségek korlátozását és kiirtását célozzák. A nemzetnek a jövőben szüksége lesz *minden* emberéletre, jobban, mint valaha!

A nemzeti egészségápolás célja fenntartani és újra benépesíteni a legértékesebb tagjaiban súlyosan megfogyatkozott nemzetet. Ebből a szempontból a fentebb említett és úgy látszik, lassan kiháló járványnál sokkal fontosabbak azok a betegségek csoportok, melyektől az emberiség általában nem fél úgy, mint pl. a gyorsan ölő cholérától.

Itt a tüdőbajra, a nemi betegségekre és a tulzott alkoholélvezetből származó degenerált

állapotokra gondolok. Mindjárt most meg kell jegyeznem, hogy főleg a tüdőbaj és vérbaj támadta meg a háboru alatt a nemzetnek ijesztően nagy részét. Nem kevésbé veszedelmes tünet a nemzet jövőjére nézve főleg épen az államot fenntartó magyar és német fajnál mutatkozó visszaesés a születési eseteknél, amely jelenség nem háborus tünet, minthogy már békében is észlelhető volt.

Soraimnak nem célja, hogy kifejtsem miképen kell ezen nemzetünk jövőjét veszélyeztető rákfénék ellen küzdeni, hiszen soknak az ellenszere már ismeretes, a többit pedig az orvosoknak, az egészségápolóknak kell összes rendelkezésükre álló társadalmi és állami hatalmi eszközökkel megösmertetni és figyelemre méltóvá tenni. Igen — figyelemre méltatni! Mert nálunk a baj megismerése és figyelemre méltatása — sajnos — nem azonos fogalmak. E tekintetben, valamint még más téren is kívánatos lenne nekünk a német nép fegyelmezettségének legalább egy része. A figyelemre méltatást azonban ha kell, esetleg rá kell kényszeríteni az illetőkre.

A háboru megtizedelte a népet, sok erős tagja, százezer katonája fekszik a véres hantok alatt,

ellenhen sok selejtes, elfajult nép, sok, nemzeti szempontból kevésbé kívánatos elem maradt életben. Ezek sajnos — séreány igyekezettel azon vannak, hogy testi és lelki gyöngéiket, erkölcsi hibáikat s különös, a nemzeti tulajdonságokkal ellenkező szokásaikat türelmes nők segítségével sokszorosítsák és a jövőnkre reátukmálják. Ennek már most és később is erős gátat kellene vetni. A nemzet jövőjének biztosítása és védelme szempontjából — miután csak erős, egészséges, nemzeti szempontból érzékeny nép biztosítja azt igazán — szükséges volna e csoportban levő tagokat kiirtani és az egészségeseket bőségesen szaporítani.

Hogy az előbbi elérhessük, kívánatos lenne, hogy az állam, a községek és a társadalom nagy számban teremtené menhelyeket tüdőbetegek, alkoholisták, gyógyíthatatlan idegbajosok, elmebeteg részére és övintézkedéseket tenne, hogy a vérbajosok teljes bizonyossággal megállapított gyógyulásuk előtt ne házasodhassanak.

A nagyszabású menhelyek megteremtése természetesen együttjárna a menhelykényszerrel és a menhelyek lakóira nézve a nőszülés tilalmával, különben az egész hiábavaló volna. Ami az

utóbbi, a testileg, lelkileg, nemzeti szempontból egészségesek szaporítását illeti, természetesen nem szabad az illetők belátására bízni a dolgot, kik a bőséges gyermekáldást gyakran csapásnak tekintik. E téren a törvényhozásnak kellene elősegítőleg hatni (eltekintve az állam által szorgalmazandó nemzeti felvilágosítástól) a bőséges gyermekkel megáldott házasságoknak a gyermektelenekkel szemben való különös kedvezményekkel és a szociális biztosításügy fejlesztésével. Ezeket a dolgokat tartanám igazán nemzeti teljesítményeknek. Hogy a születések mesterséges korlátozását és főleg a magzat idő előtti eltávolítását egyidejűleg a legszigorubbann kellene büntetni, ez természetes.

Magyar anyáknak, bármely osztályhoz tartoznak is, nem volna szabad nemzetük jövőjét hiuság, ostobaság, beképzelt aggodalmak, kicsinyes föld- és birtokpolitika, lustaság, vagy más hasonló okból aláásni. Csak tényleges — nem tettett — betegség jogosítja fel az asszonyt a korlátozásra. A nőtlenség ellen is kellene küzdeni, főleg a férfiak jövedelmének szaporítása

által, kiknek fiatalon, az élettől meg nem törten kellene nőszülők, nem pedig az asszonynak a kereseti pálya igájába való hajtása által, mert hiszen ezzel a család fogalma és számos jó tulajdonság megy tönkre. Az egy vagy két gyermekes rendszer semmit sem ér; számot egyáltalában nem kell megállapítani, csupán azt az irányelvet kell követni, mely a nemzet jövője szempontjából egyedül kívánatos: „Minél több, annál jobb”, de „minél egészségesebb, annál jobb!”

Hogy a gyermekek egészsége érettségükig megmaradjon, illetőleg hogy a jelenleg ijesztő számot mutató csecsemőhalandóság korlátoztassék, ugyancsak az állam, község és társadalom kell, hogy beavatkozzék, még pedig vasszigorral. De nemcsak beavatkozni kell, hanem fölvilágosítani is, mert a fölvilágosodottság a legszélesebb körben és nemcsak az ugynevezett alsóbb osztályoknál hiányzik.

Mily sok helyen kell még a felvilágosításnak beavatkozni! Az egészségápolás terén alig van oly kérdés, hol nem volna szükséges, nem kellene sürgősen

a felvilágosítás. Csak a testezés elhanyagolt állapotára kell emlékeztetnem és pedig minden rétegben, még azok között is, kik „művelt-“nek nevezik magukat. Hangsúlyozni kívánom, hogy a test kultiválása nem „ruhakultiválás (kivül kifogástalan — belül gyalázatosan elhanyagolt). Utalok itt a kiáltó lakásmizériákra is. Százezer ember közül alig egy lakik az egészségápolás szempontjából félig-meddig megfelelően. Utalok néhány város ostoba, vagy kapzsi építési rendszerére, a városok csatornázására, vízvezetékeinek hibáira, sőt utóbbiak teljes hiányára — sine qua non — sok gyári üzem egészségtelen berendezésére, némely vidék visszamaradottságára (szemét a szobában, a ház előtt, piszok a ruhán és az alatt, gyakran szemét az ágyban a rossz, vagy hiányzó iskolai képzettség miatt) és végül iskoláink egészségtelen tulajdonságaira.

Hogy a mindezekből származó károknak elejét vegyük, nemzeti kötelessége minden magyar embernek az említettek szem előtt tartani, a közjóléthez hozzájárulni, a népet nevelni és ha kell, az egészségápolásra kényszeríteni.

TÁRCA.

Egy éjszaka.

(Egy fogoly feljegyzése.)

I.

Félénken remegve surrant be a szobába, mint a késő őszi fáradt napsugár, sápadt volt, mint forró délután a liliumok.

— Szonnya — kiáltottam meglepetve, felugrottam az asztaltól és hozzá siettem — Szonnyácska, nem vártalak ma és te eljöttél . .

Tudom, hogy nem vártál, de azért eljöttem, mert látni akartalak és szombat még messze van, amikor találkozhatunk.

A hangja remegett az izgalomtól, a szoba melege egyszerre kipirosította az arcát. Orosz egyenruha volt rajta, nagy szőrös kucsmá, hosszú barna daróc köpönyeg. Segitettem neki levetni a kabátot, gyorsan vetkezett ki belőle s ott állt előttem lihegve, pirosan, fris-

sen, tizenhatéves fiatalságában. Sötétzöld hajfürtjeit az otromba sapka összeborzolta, kék szeme csillogva nézett rám a homlokába hulló fürtökön keresztül. Szemrehányó hangon szólt:

— Hát meg se csókolsz? Jó, ha nem akarod, hogy itt legyek, elmegyek és lassan az ajtó felé indult.

Elibe álltam.

— Szonnyácska, ha így beszélsz, kikapsz tőlem, hiszen még időm se volt, hogy megcsókolhassalak.

Két kezembe fogtam a borzos kis fejet. Ajkai közt megcsillant fehér fogsora, amelyen fehér fogcsáját csókra csucsorította:

Ljubis szeretsz? — kérdeztem halkán, szerelmesen.

Szótlanul magamhoz vontam és hosszasan csókoltam a száját. Mondani akart valamit, de csak értetlen szótöredékek hullottak ki szájából a csók mellett. Eleresztettem, fellélegzett és újra kérdezte:

— Ljubis?

— Ljublju tóbja — szeretlek.

Hízkelvedve fonta körül a nyakamat.

— Ne így mond, ne ilyen hidegen, mert így nem hiszem el.

— Szeretlek, szeretlek, szeretlek ismétlem egymásután.

— Most csókolj meg még egyszer . . így most már leülhetünk.

Az asztalhoz ment s leült a lámpa elé. Az asztalon könyvek voltak, oroszok, franciák. A kezébe vett egyet és nézegette, a Resurrection volt Tolsztojtól. Lapozgatótt benne, kíváncsian nézegette az illusztrációkat.

— Szegény Natasa, jó lány volt, ő nem hibás, hanem a herceg

— és lopva rám nézett. Megértettem a gondolatát és nevetve fellettem:

— A szerelemhez kettő akarása kell

Haragosan nézett rám, elakartam venni a könyvet tőle, de elhuzta előlem. Azután egy képet tartott előm.

— Nézd, ez a börtöncella épen

A 4-ik tábori század állás-
harcai Jamnicánál 1917. már-
cius 13-tól április 13-ig.

Századom 1917. március 13-án este került a jamnicai állások tűzvonalába. A 12-ik századdal együtt a „Menecke” záróállásnak a jamnicai vasutvonalról délre, a „Holzhausgraben”-ig terjedő szakaszát szállta meg mint ezredtartalék. A 4-ik század a jobbszárryon állt. A megszállás idején már engedett a jégpáncél s pár nap múlva a század kezdett megismerkedni az olvadás, a víz, a sár mizériájával. Késedelem nélkül hozzálátunk a vízlevezetéshez és több félig-meddig elkészült rókalyukat víztelenítettünk. A munka sürgős volt, mert számolnunk kellett

olyan, mint a te szobád, ez is kicsi és ez is vasrácso.

— De hiszen ez is börtön volt azelőtt

— Igen tudom és csupa gyilkosokat zártak ide. Ez a nyolcas számú cella, ugye? Négy éve itt majdnem gyilkosság történt, ezt apától hallottam. Az egyik ór nagyon komisz volt a foglyokhoz, haragudtak rá. Este, amikor a látogatását végezte az ór, a fogoly az ajtó mellett leste és a bilincseivel agyon akarta ütni.

Borzongva nézett körül a szobában, az ajtó felé. Négy esztendő és három lépés választott el minket a merénylettől.

És nem ütötte, — kérdeztem nevetve, hogy eloszlassam a félelmét.

— Nem

— Kár.

— . . . mert az ór hátraugrott és a bilincs vasa az ajtóba csapódott. Gyere nézd meg, most is ott a nyoma.

Az ajtóhoz mentünk, Szonnya

azzal, hogy az ellenség tudomásul bírván az állás megszállásáról, nyomban erős zárótűz alá fogja venni. Március 15. volt a Ludwig bakák dicsőséges fegyvertényének, a jamnicai vállalkozásnak napja.

Leszállt az est. Elkövetkezett a cselekvés időpontja. A száznál mindenki talpon volt. Órával kezemben szakaszparancsnokaimmal együtt elfoglaltuk helyeinket. Akik akkor ott voltak s még élnek, azoknak felejthetetlen emlékű ezen éjjelnek 2-ik órája: Egy pillanat alatt megnyílt a pokol. Tikkasztó nyári nap után kitörő égi háboru mennydörgése, cikázása sem hasonlítható össze ezredparancsnokságunk által irányított tüzérségünk és aknavetőink hatalmas pergőtűzével.

Ropogott a fegyver, robbant az akna, kattogott a gépfegyver és mi visszafojtott lélegzettel vártuk, hogy mikor kerül ránk a sor akár előremenni, akár a muszka megtorló tüzét fogadni és kitartani abban. De a gondos, körültekintő előkészítésnek mint az események megmutatták sikerült a vállalkozást teljesen titokban tartani. Meglepetésszerűen zudult tüzünk az el-

keresgélt a barnára festett nehéz tölgyfadeszkákon.

Itt van — szölt és mintha félne tőle, hirtelen hátralépett.

Kis félholdalaku mélyedés volt a deszkában. Közelről néztem meg és rajtam is végigfutott a borzongás. Azután megfogtam a kezét és elhúztam az ajtótól.

— Gyereink onnét, — Szonnyácska, ne beszéljünk ilyen szomorú dologról. Mondd el inkább, hogy szántad rá magad, hogy ma ide jöjj?

Szonnya leült és eltolta maga elől a Resurrectiont.

Apa ma korán feküdt le, mert Wladimírből jött haza és mama is álmos volt. Én is aludni mentem, de kinéztem az ablakon és láttam, hogy milyen szép fekete az éjszaka. Ilyenkor nem lát meg senki. Maruszja is aludt a konyhában, csak a Gromka ugatott, mert nem ösmert meg, amikor kiosontam a kapun. Az öreitek, azok álmosak és fáznak, egy se állt a kapuban. Csak itt ijedtem

lenségre, hol talán a tüzérségi megfigyelőtől kezdve a dandárparancsnokig mindenki aludt. Így a várt ellenséges zárótűzből csupán néhány lövedék esett le állásaink előtt és mögött, a legkisebb kárt sem okozva. Mikor hajnalban végigjártam az állást és megkérdeztem a fiukat: „No, hogy tetszett a multság?”

„Nekem tetszett” felelte egy Rózsa nevű közlegény — de a muszkák aligha örültek neki!”

Századom legénységének csaknem a fele ekkor szagolt először puskaport, szerencsére nem volt kellemetlen az első kóstoló, mert a lövedékek a muszkák orrát ütötték meg.

Ezen emlékezetes éjszaka hatása alatt állva folytattuk a vízlevezetési és árokjavító munkát tovább 7 napon át. A muszka naponkint délfelé és délután is elküldte a maga 10—15 csomagját, de bakáink ügyet sem vetettek rá. Aránylag nyugodtan telt el ez a 9 nap, melynek előnye volt, hogy a fiatal, tapasztalatlan, harctéren még nem járt legénységet hozzászoktattuk az árokbeli élethez és szolgálathoz, emeltük önbizalmát, bátorságát.

Március 20-án délután telefo-

meg, a folyosón, mert kopogást hallottam. Az egyik ajtófülkébe álltam, míg elment mellettem az a kövér sztabszkapitán volt, tudod, aki a multkor a temetésen beszélt és ti mindnyájan sirtatok. Aztán az ajtó előtt hallgatóztam, hogy egyedül vagy-e és bejöttem.

Egyszerűen, nyugodtan mesélte ezt el Szonnya, mintha a világ legtermészetesebb dolga lenne éjjel katonának öltözni és szuronyos örökön keresztül beszökni egy kiürített fegyházba, ahol most foglyok laknak. Gondolkozni kezdtem magam elé meredve szótlanul. Az orosz lányokra gondoltam, a szerelmükre és a magunk sorsára, nyomorult, éhező, megrugdosott foglyokéra. Szonnya riasztott fel. Leült mellém a rozoga deszkaágyra és karjaival átfonta a nyakamat.

Ne légy ilyen komoly, az nem jó, akkor én is mindjárt sirni szeretnék. Ne vess és csókolj meg . . . így . . . jobban . . . erősebben . . . így . . . szeretsz? szeretlek . . . csókolj

non parancsot kaptam, hogy még aznap jelentkezsem a második zászlóaljparancsnokságnál.

Az örökké mosolygó Wisinger alezredes urnál jelentkeztem, ki néhány pohár „Jarsebenkát“ (sziv-erősítő) felhajtattott velem, majd tudomásomra adta, hogy századom 22-én este a 7-ik századot, vagyis a zászlóalj középső századát fogja felváltani az első vonalban.

A felváltás rendben, csendben, minden baj nélkül meg is történt. Őszintén szólva szárazzabbnak gondoltam az állást, mint amilyen volt. A 7-ik század ugyanis nagy dicséretet kapott 6 napi munkájáért és én beláttam, hogy a dicséret nem annyira az árok rendbehozataláért járt, mint inkább azért az emberfeletti éjjel-nappali munkáért, mit a század végzett s amely lehetővé tette azt, hogy az állást egyáltalán megtarthattuk. Kevés híjja volt ugyanis, hogy az ezredparancsnokság kénytelen volt e körletet teljesen kiüríteni, hogy a legénységet a vízbeulás veszedelme ne fenyegetse. Századom folytatta a munkát. Enyhén fejezem ki magam, ha a század körletének technikai helyzetére az át-

vétel idején ezt mondom: Az első szakasz körletének kivételével mindenütt derékig ért a víz. Minden rókaljuk víz alatt volt. Csizmám szárán — pedig elég magas volt — vigan folyt be a víz. Legényemet egy izben valóssággal ki kellett lapátolni a sárból, mikor az ebédemet hozta. Hosszas munka volt ez, de az ebédet megmentette, magasan tartva az ételhordót.

Hasonlóképp járt egy este Holtenmayer számvivő őrmester, kinek csizmáját csak másnap sikerült kihalászni a sárból. Őt magát Vékony őrmester mentette meg a vízbeulástól; a biztos tudógyuladás ellen száraz ruhát is adott neki.

A munka egy percig sem szünetelt. Derék bakáim éjjel-nappal dolgoztak a vízben. Kétségbeejtő küzdelem volt ez, mert a csekély létszám miatt azoknak is dolgozniok kellett, kik előzőleg teljesítetnek. A víz elleni harc nemcsak súlyos és fárasztó volt, de veszedelmes is.

Vízmerítés közben, ellenséges golyótól találva halt hős halált Zubák Illés gyalogos. Ugyanigy

kapott súlyos sebet Séra Ferenc gyalogos. Becsületes munka közben, fejlődés következtében halt meg derék bajtársunk: Oláh László gyalogos. A század harmadik halottja Kinos Demeter közlegény volt. Ez a szegény ember saját vigyázatlansága következtében halt meg. Összesen öt sebesülés történt. Velünk szemben kitünően kiképzett ellenség állt. Ezt bizonyítja Süveg Mihály közlegény esete, kit a megfigyelőhely páncéllemezőnek lórésén belőtt muszkagolyó sebesített meg.

A század esténként erős aknátüz alatt állott. Még több bajt okozott a tűzértség. A Scianka-hegyen oldalazó állást foglaló ellenséges ütegek néhány csendes napot kivéve, csaknem minden nap megtisztelte századom körletét néhány srappnel és gránáttal. A srappnel rendszeren alacsonyan, közvetlen a mellvéd vagy a traverza felett robbant. Egy izben hatalmas csattanással lötte szét az egyik éjjeli őrhely páncéllemezőt, szerencsére senki sem sebesült meg, pedig az árok tele volt dolgozó legénységgel. Jómagamnak is a traverz ellenkező oldala nyugtott fedezéket.

II.

Álmatlanul cigarettáztam az ágyon, Szonnya mellettem feküdt lecsukott szemmel, mosolygó szájjal álmódott valamiről. Az ég kitisztult, a fehér éjszaka durván, kiméletlenül rontott be a cellába, megvilágított mindent, a falakat, engemet és a Szonnya szöke hajfürtjeit. Eldobtam a cigarettát és Szonnyát néztem. Szépet, ártatlant, tisztát álmódhatott, mert a száján könnyű, ifju mosolygás volt. Feléje hajoltam és megcsókoltam, óvatosan, hogy fel ne ébredjen. Ijedten húztam vissza a számat, mert a folyosón lépteket hallottam.

Kopogó, zavaros lépések voltak, vegyesen otromba filccsizmák csoszogása és nagy orosz csizmák roppanása, meg sarkantyú pengés. A szomszéd cellába mentek be.

Hirtelen költögetni kezdtem Szonnyát.

— Szonnyácska, ébredj, vizsgálni jöttek, most a szomszédban számolnak.

Szonnya felriadt és ijedten né-

zett rám. Érthetetlen szavakat dadogott, megzavart álmának utolsó szavait. Egyszerre megértette a dolgot és egész testében remegni kezdett. Szorosan mellém húzódott, átölelt és könyörgött:

Rejts el, rejts el, ne lássanak itt meg . .

A pokróccal letakartam, semmi se látszott ki belőle. A falhoz lapult, az emelkedés alig látszott meg a takarón.

Benyitottak az ajtón és pislogó kormos olajlámpással világítottak be a szobába. Bejöttek az ágyam mellé és az arcomhoz tartották a lámpást.

Szonnya reszketett mellettem a félelemtől. Idegesen nyitottam ki a szemem.

Sztolarov volt, a praporscsik. Éjjeli vizsgálatot tartott. A sztarsi volt vele, Fjodor Vasziljevics, egy ráncosképű, komoly arcú, szakállas öreg katona valahonnét az Urálból, a permi guberniából. Fjodor Vasziljevics meglöbálta a lámpát, a láng életre kapott és erősebb fényvel világította meg a cellát. Fjodor

főien hajolt és a meglepetéstől hirtelen mozdulatlan maradt kezében a lámpás.

— Bátyuskám, ott még van valaki a takaró alatt!

Szonnya egyszerre mozdulatlan lett, nem reszketett, mintha megdermedt volna. Sztolarov az ágyhoz lépett és fel akarta emelni a takarót. Erősen magamhoz szorítottam, nem engedtem.

— No, goszpodin, — szólt gunyosan — nézzük csak, kit rejteget maga mellett.

— Senkit, goszpodin praporscsik, igazán senkit — szóltam hebegve.

— No lássuk csak mégis, hátha van ott valaki — és durván felrántotta a pokrócot.

Szonnya arccal a fal felé feküdt.

— Bársnya, mingyárt gondoltam, hogy bársnya lesz — szólt Sztolarov metsző gunnyal. — Golubcsik, egyetlenem, kicsikém, mutasd csak az arcodat, no ne szégyeld magad, hiszen mi is csak olyanok vagyunk, mint a goszpodin.

Szonnya mozdulatlan maradt és

A legerősebb ágyutüzet április 5-én délután szenvedte századom. Ezen a napon a jobb szomszéd század parancsnoka lelőtte a fotografálni akaró orosz tisztet. Ezt megtorlandó a muszka tüzéség egész délután lövöldözött s bár a jobb szomszédnak szóltak a csomagok, néhány darab hozzánk is betévedt. Ekkor sebesült meg egy kiváló szorgalmu, épen sárhányással foglalkozó katonám, Németh Lázár Ábrahám közlegény. Ugyancsak ez alkalommal kapott súlyos sebet Margitics János gyalogos. Az utolsó sebesült Birgány Gábor közlegény volt. Zékány István gyalogosnak volt a legnagyobb szerencséje. Köpenyét és bluzát átfurta egy fegyvergolyó, aztán lesiklott a derékszíjon, nadrágját is átlukasztotta, de neki egy karcoláson kívül semmi baja nem történt.

A sárban-vizben való folytonos munka természetesen sok megbetegedést idézett elő. A nedves és szűk „unterstandok“ legtöbbször teljesen víz alatt állt s így használhatatlan volt. Egy unterstand akna telitalálattól bedült. Állandóan kellett a vizet merni s bár a legénység felszerelése, külö-

még jobban a falhoz szorult. Sztolarov megfogta a vállát és megfordítani igyekezett. Tehetetlenül feküdtem ott, Szonnya és az orosz tiszt között. Szonnya erőlködött, de Sztolarov erősebb volt.

— Hozd csak ide a lámpást, Fjodor Vasziljevics.

Az öreg készségesen tartotta oda a lámpást és a Szonnya arcába világított. Egyszerre Sztolarov is, Fjodor is visszahökölt, eléptek az ágytól.

Szent bátyukám, csodatévő kazáni szűz, hiszen ez a nacsalnik lánya. Szonnya Ivanovna — kiáltotta megrémülve Fjodor Vasziljevics.

Sztolarov megdermedve a megfélemléstől, mozdulatlanul állott. Kellemetlen nehéz helyzetben volt: az ezredesének leányát itt találni egy fogoly szobájában.

Kinos hallgatás volt a szobában, Fjodor a köpönyege mögé tartotta a lámpást, hogy ne keljen semmit látnia.

Szonnya szólalt meg először,

nösen lábbelije kifogástalan jó, élelmezése pedig jó és bőséges volt, mégis 5-8 betege volt naponta a századnak. Itt megemlítem azt is, hogy a szanitések becsülettel feleltek meg kötelességüknek; lelkiismeretesen és hozzáértően végezték munkájukat. Vezetőjüket, Stankó Mihályt elő is léptettem, hogy érdemeit megjutalmazzam.

A víz és sár elleni fáradságos munkánknak meg is volt az eredménye. 4-5 nap múlva a század körlete száraz lett; az átadáskor már csak a második szakasz körletében volt egy kevés víz és az első szakaszban sár. Ennek azonban az volt az oka, hogy a jobb szomszéd századnál később kezdődött az olvadás és innen a vizet az én századom első szakaszán kellett levezetni. Minden egyes ember nemcsak becsülettel állta meg helyét, hanem emberfeletti munkát végzett. Szorgalmas és kitartó igyekezetükért huszonnyolc embert kitüntetésre ajánlottam.

Külön ki kell emelnem szakaszparancsnokaim, dr. Drottner Arzén tart. hadnagy, Chmely Imre t. zászlós, Berger Valdemár és Tavasz László hadapródjelöl-

könyörögve nyújtotta feléje meztelen karjait.

— Sztolarov, az ég szerelmére, ne áruljon el senkinek. Könyörgöm ne áruljon el. Mindent megteszek magának. Tudom el szeretne menni szabadságra Rjazánba. . . megkérem apát, hogy eressze el. . . mindent megteszek. Könyörgöm.

Sztolarov szótlanul állott előttünk. Fiatal tiszt volt, szőke, magas növésű, ártatlan bamba arcú. Nagy kerek szemei tétován néztek hol Szonnyára, hol rám, hol az öreg Fjodor Vasziljevicsre, aki csak tartotta a lámpást remegő kézzel, mozdulatlanul kimeresztett szemmel.

Aztán csöndben megszólalt Sztolarov.

— Goszpozsa, nem szép magától, amit csinál éjjel elszökni hazulról és beosonni idegen ellenséges férfihez.

Elhallgatott, Szonnya sirni kezdett, arcát betemette a párnába.

Sztolarov hozzám fordult.

— Maga pedig goszpodin öl-

tek, Vékony Gyula őrmester továbbá Kzizkov Stanislaus önk. szakaszvezető és Szedlák István szolgálatvezető fáradhatatlan, minden dicséretet megérdemlő kezdeményező tevékenységét s minztaszerű kötelességtudását.

Az ezred gránátos-osztagának március 27-iki vállalkozása századom körletében semmi különösebb hatást nem idézett elő. Megduplázott szolgálat kettőzött éberséggel és teljes harci készenlét jellemezték az estét. Nekem csak annyiban volt kényelmetlen, hogy este 9-től hajnali 2 óráig fülemre volt erősítve a telefon hallgató kagylója és buzgón jelenttem:

— Helyzet változatlan, „Iván“ vagy „Komitácsi“ küldi a minét. Kár nincs.

Másnap este telefonon parancsot kaptam, hogy járőr utján szerezzek tudomást arról, hogy az előttem levő ellenséges állás mely erőekkel van megszállva. Az előző napi vállalkozás folytán ugyanis azt kellett hinnünk, hogy az ellenséges első vonalban csak megfigyelő őrségek vannak, egyébként az állás a víz miatt ki van ürítve. Ugy látszik a zászlóaljparancsnokság e tekin-

tözzék fel, jön velünk jó helyre, jó puha ágyba, amelyik majd nem csiklandozza az ágyékát.

Szonnya felemelte a fejét és ránézett.

— Ne bántsa, kérem magát, ő nem hibás, én jöttem ő hozzá, ne zárja be.

Sztolarov úgy tett, mintha nem hallaná.

— Keljen fel goszpodin, egykettő. Fjodor Vasziljevics, eredi csak segíts a goszpodinnak, úgy látszik nincs kedve kimászni a meleg ágyból.

Fjodor Vasziljevics mellém lépett. Felemelkedtem, hogy lelépjek a földre, szótlanul beletörődve az elhurcoltatásba, hogy megkimélem Szonnyát a kellemetlenségektől. Ekkor Szonnya hirtelen ledobta magáról a takarót, rajtam keresztül leugrott az ágyról, dühösen, vadul, nem törődve semmivel, neki ugrott Sztolarovnak. Az megtántorodott a lökéstől és néhány lépést hátrált.

Szonnya ott állt előttük, egyenesen, mozdulatlanul. A vékony

tetben akart tiszta képet nyerni, azért rendelte el a járőr kiküldését. Én Szilágyi Márton káplárt bízom meg a járőr vezetésével és három megbízható, önként jelentkező, ügyes bakát adtam melléje. Szilágyi káplár feladatát veszteség nélkül, helyesen oldotta meg. A járőr az ellenséges drótakadályok közül csak akkor tért vissza, mikor az ellenség parázs tüzelést nyitott ellene. Jelentése, meg az a körülmény, hogy a heves tűz üzte vissza, igazolta ama feltevésünket, hogy a századom előtti első orosz vonal legalább is oly crökkel van megszállva, mint a mi első vonalunk.

Szilágyi káplár mellét e tettért azóta már a kis ezüst vitézségi érem ékesíti, a járőr három derék közlegénye pedig bronz vitézségi érmet kapott.

A sár és víz után nem annyira a legveszedelmesebb, mint inkább a legkellemetlenebb ellenségeink a muszka aknavetők voltak. Az est beállta után, de különösen éjfél tájban jöttek ezek a nagyot pukkanó, hatalmas csomagok. Április 6-án éjjel úgy röpködtek állásaink felett ezek a

ingen átszűrődött a gyér lámpavilág, sejtetni engedte fiatal izmos leánytestének linoman ivelődő sziluettjét. A szemében csillogva tört meg a lámpás fénye, keze ökölbe szorult és eltávozott, rekedt hangon kiáltotta Sztolarov arcába.

— Pusztuljon innét! . . . menjen ne lássam szégyelje magát . . . Igen, itt vagyok egy fogolynál, mert szeretem mert ők nem olyanok, mint maguk maguk rondák, durvák . . . csak csájznak és a mahorka füstjétől bűzlik a ruhájuk, a szájuk . . . Menjen, kiabálja világga, hogy itt látott egy fogollyal, mondja el mindenkinek, nem bánom Forduljon el tőlem, ha meglát az utcán Forduljon el mindenki tőlem . . . és akkor is szeretni fogom, ha százszor ellenség is .

Sztolarov bambán nézett rá, aztán Fjodorra, meg a lámpásra. Szonnya még kiáltani akart valamit, de a szó megcsuklott a torkában és egy pillanatra szótlán maradt. Azután csendesebben, lehajtott fővel folytatta:

csunya bogarak, akár egy meleg nyári éjjel a denevérek. Esett belőlük az árokba is, de legtöbbje az árok megé. Az egyik akna olyan konfidens volt, hogy előzetes bejelentés nélkül nyitott be az első szakasz egyik „unterstand“-jának ajtaján. Az egész bejáratot bedöntötte, de az ijedtségen kívül más baj nem történt. Ásókkal kellett szabaddá tennünk a bejáratot. Az aknatüz csodálatosképen semmi bajt nem okozott századomnak, pedig körletében 5–6 különböző kaliberű ellenséges aknavető tűzhatása alatt állott. Az aknák 20–25 százaléka nem robbant fel. Egy reggeli sétám alkalmával az árokban egy 25 centiméteres, fel nem robbant aknát találtam. Az állás fenekén a sárban fetrengett a hatalmas „Liebesgabe“ — Két ügyes fiuval nagy óvatosan a mellvéd padkájára helyeztettem, megfelelő jelző táblát állítottam mellé s szigorúan megparancsoltam, hogy senkinek sem szabad hozzányulni. Egy fél óra múlva dr. Drottner hadnagy állít be hozzám egy „aknazündert“ tartva kezében. Nagyon ismerősnek tetszett nekem a vasdarab, az előbbi aknán láttam ugyanilyet és

— Ha úgy akarja, vigyen mind a kettőnket . . . én is megyek vele . . . zárjon el engem is, én is hadd bűnhődjek . . . Csinaljon amit akar, nem bánom . . . mind-egy

Sztolarov néhány pillanatig merően nézett a lányra, azután szótlánul megpengette a sarkantyuját, meghajolt, intett Fjodor Vasziljevicsnek és kiment a szobából. Az öreg apó léptekkel tipegett utána, meglöbálta a lámpást és gondosan betette maga után az ajtót.

Kint a folyosón Sztolarov nyers, katonás hangon szólt Fjodorhoz.

Fjodor Vasziljevics, nem látál semmit és nem tudsz semmit, érted? Ha eljár a szád, nem kapsz egy hónapig se csáját, se cukrot és áthelyeztetlek Arhangelszkbe. Ott majd beszélhetsz.

Fjodor Vasziljevics alázatosan, sunyin nézett Sztolarovra.

Értem, nagysága, értem, nem láttam semmit és nem tudok semmit. Jó Bog!

Tvaroska Mihály.

óvtam bakáimat annak érintésétől. Megkérdeztem Drottner-t hogy honnan szerezte? Egy bakától kaptam, — volt a válasz — aki az árokbéli aknáról szerelte le

Ilyen a baka: Semmitől sem fél! Egyébként az aknák legnagyobb része az unterstandok megett mintegy 20–80 lépésre robbant. Egész raja feküdt itt a „bedöglött“ aknáknak. Előfordult az is, hogy közvetlenül az „unterstandok“ mögött robbant az akna. Ilyenkor a századparancsnokság rókalyukába hatalmas széláramlat csapott be, mely eloltotta a lámpát, egy kicsit megcsapta az ember fülét, egy-egy jóízű káromkodásra fakasztott bennünket, de egyébként fumiáltuk „lván“ urat és fajrokonait.

Meg kell azt is emlitenem, hogy velünk szemben egy háborus-párti orosz század állott s így nekünk nem volt nehéz betartanunk a barátkozási tilalmat. A muszka „Horchpost“ is lőtt folyton, a miénk is használta fegyverét, ha valamit látott, vagy mozgást észlelt, de voltak szenvedélyes muszka-vadászok is, pl. Zapomel szakaszvezető, aki nem egy muszka előtt nyitotta ki az örök fényesség kapuját Igy aztán nehéz feladat volt az ujságok és proklamációk átadása. Három izben voltunk megbízva ezzel. Egy izben simán, két alkalommal azonban bajosan ment a dolog.

Végül pár szóval megemlékezem a saját körülményeinkről s arról a híres rókalyukról, melyben három tisztársammal együtt 21 napot és éjszakát töltöttem el. Mint említettem, a rókalyukak viz alatt állottak, de volt egy, mely magasabban feküdt és száraz maradt, bár az elöntés veszedelme többször fenyegette. Ebben a 4 m²-nyi terjedelmű rókalyukban húzódott meg két századparancsnok: Keul főhadnagy, majd később Endrödy főhadnagy és én, továbbá két szakaszparancsnok Thomán és dr. Drottner hadnagyok.

A butorzat egy priccsből állott, mely elfoglalta a rókalyuk hátsó felét egész szélességében, volt aztán 2 lóca, két polc, egy örökké füstölgő rajkályha és egy

állandóan égő petroleumlámpa. A századtelefon a bejáratnál volt felszerelve, az egyik lépcsőn ült éjjel-nappal a szolgálatban levő telefonista. Szerény lakásunknak ajtaja nem volt, de ép ez volt a szerencse, mert megfultunk volna a nagy füstben. Egyszer félcsizmában kellett kiszaladnom a rókalyukból, mert a nagy füsttől már fulladozni kezdtem. Fűteni azonban kellett, mert megfagyunk volna, no meg a teát megfőzni, az ebédet s vacsorát melegíteni is kellett.

Talán aziránt is fog érdeklődni a kései utókor, hogy hogyan fért el négy tiszt abban a kis lyukban? Nagyon egyszerűen! Kényelmes ugyan nem volt: fönt a priccsen a két főhadnagy feküdt, alatta a földön illetve a fagyapoton a két szakaszparancsnok. Ez utóbbi urak természetesen négykézláb tértek nyugovóra és az ugynevezett „liegenstütz” helyzetben keltek fel. Az étkezés még kényelmesebb volt. Ketten főlváltva a priccsen étkeztünk. Ha a sajka meleg volt, pokrócot tettünk a térdünkre, ez esetben a térdünk volt az asztal, a pokróc az asztalterítő, a két hadnagy pedig a két kis lócán ebédelt. Mindazonáltal „Nem baj” csatakiáltással vig és gyakori poharazás közben jó étvággal étkeztünk. Kétszer reggeliztünk: mielőtt lefeküdtünk, hajnali 3 órakor és fölkeléskor, 10–11 óra körül. Ez a villásreggeli kávéból, piritóskenyérből és főleg snapszból állott. Az igazság kedvéért meg kell állapítanom, hogy a snapszot Thomán barátunk sem utasította vissza.

Ha ezekhez még hozzávesszük, hogy némi szórakozást a szolgálat is nyújtott, mert hiszen a veszélyes sportok különösen szórakoztatóak, hogy kártyázni is jutott időnk, no, meg a parancsok, a pontosan beérkező posta, újságok, pikáns könyvek olvasására, levelezésünk elvégzésére is ráértünk, akkor egy pillanatot sem fog kételkedni a boldog utókor afelett, hogy abban a buval borított, sárral-vizzel telt cudar háborus világban az egyetlen száraz rókalyuk lakói egész kedélyes életet éltek!

Dr. Szántó, főhadnagy.

ÖNÉLETRAJZ.

**Kakas Antal őrmester,
ezredtörzsvezető.**

1887-ben születtem Vásárosnaményban, Bereg megyében. Az elemi iskola hat osztályát is itt végeztem el, majd 1906-ban Amerikába mentem, honnan két év múlva tértem vissza. 1908-ban soroztak be katonának. Kiképzésem után altiszti iskolába vezényeltek. A következő évben káplárrá léptettek elő. Elvégeztem a hadsereg löiskolát, azután mestertörzshöz és távbecslőnek képeztek ki. 1909-ben lettem szakaszvezető, ugyanez évben az altiszti iskolát képeztem. Később önkéntes iskolában voltam kiképző. 1911-ben a század ujoncait képeztem. Azután az ezredtörzshöz vezényeltek törzsvezetőnek. Ebben a beosztásban szolgáltam a mozgósításig.

1914. augusztusában Miskolcz közönsége virággal hintette tele a harctérre induló Ludwig-bakák útját. Az ezred 7-én indult Munkácsról, első állomása Przemysl volt. Ugy a legénység, mint tisztjeik egész uton jó kedvűek voltak. A Przemysltől kb. 30 km-re fekvő Bucsov községtől folytatta később útját ezredünk a határ felé, hol az ellenség által elpusztított házakat mind nagyobb számban láthattuk.

Tomasownál aug. 20-tól kezdve mozgó harcban volt részünk. Ezredünk éjjel-nappal küzdelemben állt az ellenséggel. Pukarcownál fárasztó és emlékezetes napokat éltünk át. Mindjárt az első ütközetben nagy vesztesége volt ezredünknek: Igen sok aktiv tiszt és legénységi egyén esett el. Az első ütközetben sebesült meg Stanojlovits alezredes ur is, az akkori ezredparancsnok.

Augusztus 28-án a hozzánk tartozó 17-ik tábori tüzérezred szenvedett igen súlyos veszteséget az ut mindkét oldalán elterülő nagy mocsár miatt az ellenséges tüzérség támadása alkalmával. A 15-ik hadosztály trénozlopának parancsnoka Kalla

kapitány volt. Trénünk igen erős gépfegyver és ágyutüzet kapott. Ez alkalommal több élelemmel terhelt kocsit és nagymennyiségű felszerelést mentettem meg, miért is a bronz vitézségi éremmel lettem kitüntetve.

Az őszi visszavonulás alatt ezredünk és a trénoztag a folytonos esőzéstől igen sokat szenvedett. A nagy menetelések próbára tették az emberek erejét a feneketlen sárban. Egy alkalommal Lezsáncz városban éjjelezett ezredünk. Másnap az orosz tüzérség belötte a 12-ik század helyét s az egyik lövedék majdnem egy szakasz emberünket ölt meg. A várostól 2 km.-re volt egy kolostor, itt helyezkedett el a 6-ik hadtestparancsnokság. A kolostor melletti téren volt a trénünk. Az ellenséges repülő csakhamar megjelentek felettünk s nyomban rá megszólaltak a muszka ágyuk. Tovább kellett mennünk, mert egymásután csapódtak be a granátok. Egy ló azonnal megdőglött, több megsebesült, sok élelemkocsi megrongálódott.

November vége felé Krakkó fölött nyomult előre ezredünk, még pedig támadásszerűen. E feladatban én is részt vettem. 8 kocsi élelemmel követtem az ezredet, hogy a pihenőhelyen vagy alkalmas időben az élelmet kiadhassam. 4 nap és 4 éjjel mentem, úgy hogy saját és az ellenséges vonal közé kerültem. A reggeli köd eloszlása után láttam, hogy az oroszok állása előtt vagyok. A muszka a köd és az éj leple alatt visszavonult. Aznap találkoztam Fritsch századdal, ki az előnyomuló 65-ösököt vezette. Látva a helyzetet a falu másik oldalára vezényelt. Ha jól emlékszem, e napon sebesült meg Soltész tisztjeltes.

1915. év nevezetesebb napjai Harasymow, Obertyn és Kolo-meához fűződnek. Az itteni nagy ütközetekben részt vettem. Obertynnál nagy mennyiségű élelmiszert mentettem meg az ezrednek. Ekkor kaptam a koronás ezüst érdemkeresztet. A harasymowi visszavonulás alkalmával 40 kocsi élelmet, nehogy az ellenség kezébe jusson éjjel

kiosztottam a visszavonuló csapatoknak erős ellenséges ágyutüzben.

A rudniki visszavonuláskor 4000 pár ruhát és sok más felszerelést mentettem meg. Ezért Blosche Henrik ezredparancsnok urtól szóbeli dicséretet kaptam. E harcok alkalmával sebesült meg Dávid alezredes ur is.

1916-ban Jaslowiecznél voltunk. A trén nagyon sokat szenvedett az orosz repülőktől, kik mindennap bombázták Jaslowiecz és Sokolow községeket. Az ezred létszáma 8000 ember volt, a támadás után 2000. A különbség mutatja az óriási veszteséget. Junius 6—7—8 és 9. örökemlékü nagy napok. Ekkor esett fogságba Balázs őrnagy ur is és sok más tisztt.

1917 év Stanislau nevéhez fűződik. Leírhatatlan amit a hatvanötösök itt kiálltak és cselekedtek Nemcsak gyalogosaink, de trénünk is tüzérsgéi tűz alatt állt. A háromnapos ütközetben számos bajtársat veszítettünk el. Ekkor esett fogságba Strazsovecz őrnagy is.

A galíciai küzdelmek után ezredünk a román harcterre ment és ott folytatta az oroszok elleni harcot. Eredményes előnyomulásunk itt is számos katonánktól fosztott meg.

Röviden összefoglaltam a háboruban való részvételem történetét. Természetesen pontosan és részletesen nem emlékezhetik az ember mindenre vissza 1914 től állandóan, megszakítás nélkül máig kint teljesítettem szolgálatot, a sok átélt eseménynek csak néma emlékei maradnak számomra.

Kitüntetéseim: koronás ezüst érdemkereszt, koronás vaskereszt, bronz vitézségi érem, Károly csapatkereszt és 10 éves szolgálati kereszt.

Szerezzünk örömet hozzátartozóinknak, küldjük el a „Ludwig-baká“-t a hatvanötösök tábori életének hű és szórakoztató krónikását.

KABARÉ.

Beszámoló az aug. 18-iki előadásról.

Mikor a ködös téli esteken a Sacca-völgy csikorgó hóujján a hollósarkai frontszínház felé igyekeztünk a „Ludwig Baka frontkabaré“ előadásaira, hogy megnézzük, hogyan táncol „az a fehér cseléd, aki a regemenc irodán dőgozik mint őrmester“, bizony nem gondoltuk, hogy a nyár végén Post-Amurbán a Sirius gyártelep kis színházában tapsolunk majd újra a tánctrío szereplőinek. Azóta nagyot változott minden. Az egykori színidirektorból „három számra leszerződöttség tag“ lett, a nézőből szereplő, a szereplőből kritikus és így tovább. A csattanó, hogy a hatvanötösök előadásáról a siker babékoszoruját egy hatvanhatos „pucér“ viszi haza a „gazdájának.“

Az ezredparancsnokság illetve Jobek Arthur főhadnagy által rendezett kabaréelőadást várakozáson felüli siker koronázta. Nem mulaszthatom el megjegyezni, hogy Jobek főhadnagynak hihetetlen nehezségekkel kellett megküzdenie. Egyedüli segítsége Fodor Péter hadnagy volt, ki szintén derekas részt vett a szervezés nagy munkájában.

Az előadás vasárnap este 8 órakor kezdődött. Jelen volt Möller alezredes, ezredparancsnok, helyőrségünk valamennyi tiszttje, sőt a vidéken állomásozó zászlóaljaktól is számos tisztt. A legénység is szép számmal képviselte magát. A hallgatóság fele polgári közönség volt, hölgyek, urak.

A műsort Linke „Lysistrata“ indulójával nyitotta meg ezredünk fél-zenekara Klicka József karmester vezénylete alatt Ezt követte a „Keulen-Schwinger“ villanyos lámpákkal jelmeztes katonák mutatványa. Azután Springer József r. kath. tábori lelkészünk jelent meg a színpadon és Klicka karmester zongora kísérete mellett előadta Schumann „Wanderlust“-ját. Kellemesen csengő hangját nem fogják egyhamar elfelejteni az ukrán családok A taps szüntével még a bordalt énekelte el a Parasztbecsületből, harmadszorra pedig egy orosz szövegű műdallal hálálta meg a közönség tapsát. Majd Salamon Jenő őrmester terjesztette elő az

általa készített béketervezetet, melyhez a kísézőzenét Kakas primásnak bandája szolgáltatta. Régi ötletei, kifogyhatatlan humora most sem hagyták el. Sokat neveltünk rajta. Második kupléja a pesti drágaságról szólt, utoljára pedig egy kis ukrán dalt énekelt el. Wilpert Natalia urhölgy két orosz műdalt énekelt nagyon kedves hangon Klicka karmester zongorakisérete mellett. Óriási virágcsokrot és nagy tapsvihart kapott. A Babka-Salamon-Guggenberger által előadott tánctriónak megvolt a kellő hatása: Meg kellett ismételnöök.

Szünet alatt Kakas primás gyönyörködtette a közönséget, melynek fele direkt bennmaradt, hogy hallgassa a szép magyar dalokat s bravuros virtuozitással előadott csárdásokat

Szünet után Babka őrmester következett. Két német kuplét adott elő a nála már megszokott könnyedséggel s azzal a közvetlen, megnyerő kedvességgel, mely mindenkit kielégít. Játékában határozottan talállok valamit, ami nem engedi, hogy egyszerű műkedvelőnek tartsák. Klicka karmester kísérete mellett nagy tetszést aratott.

Utána Jobek Arthur főhadnagy lépett a színpadra, mint saját magának a pucérje. Derűs humor, szípotkázó ötletek s egy komikusnak is dicséretére való gesztusok kíséretében adta elő „die Schöpfung“ és a „die Damen haben es besser“ című satirikus költeményeket. Páratlan tetszéssel fogadta s hatalmas tapssal jutalmazta a közönség.

A tábori jelenet igen hatásos volt. A tűznél mulató tiszttet Fodor hadnagy alakította. Az utolsó szám Babka-Guggenberger tánckettőse volt, melyet szintén meg kellett ismételnöök.

Az előadás fényes erkölcsi és anyagi sikerrel járt. A tiszta jövedelem 3000 koronán felül volt, mely az árvaalapra fordítatik. A kázinó vezetősége elegáns büffét rendezett be ez alkalomra. A különféle sütemények, hideg ételek és italok eladásából befolyt 1000 korona tiszta nyereséget szintén árvaalapunkra fizette be.

A Sirius gyár vezetősége az előadás céljára a termet díjtalanul engedte át.

Szentpétery Károly.

Naplótöredék.

Ukraina, 1918. jul. 28.

Éjfél van. Ma négy éve is ébren voltam, vig társaságban, pompás szőlőskertben, gondtalanul kacagó asszonyok és lányok között, gyönyörködve a szép holdvilágos éjszakában, élvezve a gödöllői nyár langyos melegét és fecsegve sok mindenféle apróságról, amit az ember rövid idő múlva elfelejt. Az óra még nem ütött éjfél s bizony egyikünk sem gondolt arra, hogy hosszú-hosszu időre a béke utolsó óráját mulatjuk át. A szerb választ a mi ultimátumunkra estére vártuk, de mégsem hittük, hogy egy világháboru szikráját csiholják ezen az enyhe nyári éjszakán.

Hogyan is képzelhettük volna el mi, akik évtizedeken át a magunk raffinált kulturájában inkább az esztétikát, mint az erőt kerestük, hogy az élet szépséges symphoniája egyszerre egy szörnyű disszonanciává keveredik össze, hogy sok minden, ami eddig ékessége volt az életnek és büszkesége a művelt emberiségnek, egy szóra, egy tollvonásra nevetséges kicsiségekbe törpül, vagy álmodozók naiv hiedelmévé zsugorodik össze.

El voltunk kényeztetve, hozzászoktunk ahhoz, hogy a törvények erejére, a társadalom békés rendjére támaszkodva biztos tető alól nézzük a zivatart, a tülekedő emberiség mindennapi harcát a világ porondján. Alig láttuk a nagy vonatkozásokat és összefüggéseket az élet köznapias szemléletében, vagy ha észrevettük, könnyen hajlandók voltunk jelentőségüktől megfosztani és szenzációvá degradálni.

Optimisták voltunk, mert jó dolgunk volt s ha arra gondoltunk, hogy még ma is annyi küzdelem után, sorra lemondva számos apró kényelemről, sőt szükségletéről — joggal optimisták vagyunk, úgy a tömeglélek vizsgálójának szinte azt kellene mondanania, hogy bohémek voltunk, akik azt hittük, hogy az emberiség történelmének nagy konflagrációi a valóságban is olyanok, amint azokat a történelmi távlatban látjuk s hogy a jelenkor

konvulziói inkább csak tudós professzorok rémlátásai, melyekről vaskos köteteket írnak csörtető ambícióból vagy egyéni hiúságból.

A háborút csak az újságból ismertük, az izgató friss hírek nélkül nem is esett jól a reggeli kávé s ha itthon volt baj, csak annál nagyobb volt a hecc, hiszen itthon „majd elmúlnak a bajok!”

Csoda-e, hogy ebben a lelki világban nem a halálos ellenség idegfeszültségével, hanem a rózsás bizakodás hangulatában vártuk a döntést és — a fogatot, amely minket hazaröpítsen.

Már 1 óra is elmúlt, mire a kocsis előkerült. Nem vártuk türelmetlenül, hiszen nagyszerűen éreztük magunkat, de a mindig pontos kocsis késedelme érthetetlen volt előttünk. Szinte egy szóval támadtunk reá:

— Hol járt, Miska?!

— Tessék hagyni, nagyságos ur, itt a mozgósítás, utközben fogtak le a községben, hogy menjek az urakkal erre is, arra is, míg végre eleresztettek.

Ez már mégis nagy eset volt. Most már aztán hamarosan bucsuzkodtunk, nem tartóztattak s robogtunk hazafelé. A község-háza, a főszozolgabíróság hivatalos helyiségei messziről bevilágítottak az éjszakába, ott már javában dolgoztak a plakátokon, a melyekbe csak a dátumot kellett beléírni s reggelre olvashatta mindenki a házak falán. Izgatottan lestük, hogy kik vannak mozgósítva. Az én ezredem még nem volt köztük, de másnap már megjött a személyre szóló távirati behívó.

Leteszem kissé a ceruzát. Hogy is volt csak azután? Egy egészen feledésbe merült dal akkordjai csendülnek fel halkán képzeletemben „Megállj, megállj, te kutya Szerbia!”

Mindennek kerek 4 eszten-deje! Mennyi bánat, mennyi szenvedés, mennyi diadal, mennyi dicsőség és milyen nagy változás azóta! Akik még megvagyunk, már csak mindjobban elmosódó képekre emlékezünk; úgy ére-zük, hogy sok-sok idő telt el s mintha komolyabbakká, csende-sebbekké lettünk volna. Sokszor

ugy rémlik, hogy egy második életet élünk. Az első egy szép nyári éjszakáig tartott s mindaz, ami azalatt történt, szinte bohóságoknak tűnik fel most előttünk. Akkor jött a másik, tele nagy-szerű erőfeszítésekkel, a férfikor tetterejének fényes próbáival.

Bosznia, Szerbia, Isonzo, Piave, Csaba királyfi országa . . . , de régen is jártunk arra, de messze is vagytok tőlünk!

Tünődve nézem gyertyám pis-logó lángját. Mi vár még reánk? Lesz-e egy harmadik élet is, új szépségekkel, új emberekkel, jobbakkal és erősebbekkel?

Gyertyám lángja hunyorogva integet. A keleti égbolton enyhe derengéssel szűrődik át a hajnal, nyugszik minden, csak az állomáson hasítja át néha az éjszaka csendjét egy orosz mozdony bömbölő füttyje, mintha egy le-nyügözött leviathan hallatná pa-naszos jajját. Álmodozásomból vékony, elnyújtott hang riaszt föl: Taaa—taaa! Felkapom a tele-fonkagylót:

— Halló j Mi az?

— Itt a 10-ik század. Főhad-nagy ur beszél?

— Igen. Mi újság?

Alázatosan jelentem: semmi. Csak Linienprobe. Schluss.

— Schluss.

Menjünk aludni!

Romy, főhadnagy.

A viszontlátás.

Épen arról volt szó, hogy mennyi furcsaságot teremtett a háboru. Furcsák lettek a nők (természetesen mindig tisztelet a kivételnek), furcsák lettek egyes szegények, mert meggazdagod-tak, furcsák lettek egyes gazda-gok, mert elszegényedtek stb. stb. Magunkat természetesen nem is számítottuk a furcsák közé.

Amint így beszélgettünk, egy-szer csak pet, pet — kattogott a gépfegyver fönn a levegőben. „Hej! Uram Isten, de korán kez-dődik!” (Hajnali fél három óra volt) — sóhajtott fel az egyik öreg harcos. „Nem nyughatsz már, ebadta talján?!” — mondta a másik. A hang után csakhamar

a repülőket is észrevettük. Őt masina szelte a levegőt, de úgy, hogy alig bírtuk szemünkkel kísérsni, pedig néztük, ahogy csak tudtuk. Mindegyikünk kereste, hogy melyik a mienk: Az-e, amelyik oly magasan repked, hogy csak egy igazi madárnak látszik, az-e, amelyik nyilsebesen nyargal a másik után, az-e, amelyik úgy hányja a bukfencet, mint a galamb, az-e, amelyik legelől, vagy talán amelyik leg hátul van? Választásunk egyértelműleg a legfelsőre esett s szinte emelkedtünk, hogy segítsünk neki, mikor meg-megbillent s láttuk, hogy lefelé bukik.

Azt a hajszát, amit a többiek zuditottak ellene s azt a védekezést, amit ez valamennyi ellen kifejtett, látni lehetett csak, de leírni nem! No, de nem is hiába választottuk, a magunkénak gondoltuk őt. Egymásután üzte el ugyanis ellenfeleit. Csak egy nem tágitott mellőle. Volt itt láng (gyújtó bomba), kis mag (puskagolyó), nagy mag (ágyugolyó), pukkanás (kézibomba) s Isten tudja mi mindenféle pusztító eszköz. No, de majd elbánnik ez velük mondogattuk. Ám egyszerre csak azt látjuk, hogy választottunk nagyot billen s orral lefelé mint a villám csapódik felénk. Hej, Istenem! sóhajtottunk fel mindnyájan De furcsa már a mi Istenünk is, hogy mindig oda küldi a veszedelmet ahol magyarok harcolnak! (Igaz ugyan, hogy a nem magyarok nagy többségét ugyanis a front mögött kell keresni.)

Ezuttal azonban nem ért semmi veszedelem bennünket. A gép nem ránk, csak mellénk zuhant le és pedig oly szerencsésen, hogy a benne ülőknek semmi bajuk nem történt, csak egy kissé meglepődtek. No de mi is. Választottunk ugyanis mesésen felszerelt angol masina volt, két valódi angol tiszttel. Mi persze elkaptuk őket, még mielőtt a gépben a repülő Vorschrift szerint kárt tehettek volna. Előkerült a tolmács és megkezdődött a szokásos kihallgatás.

Miután a kihallgatás megtörtént, a hadosztályhoz akartam épen indítani angliusainkat, hát az egyik csak megszólal, hogy

velem akar még beszélni. Megkérdezte, hogy én vagyok-e az, aki vagyok. Már hogyné volnék, feleltem de hát miért kérdi? Csak azért — válaszolja — mert a háboru előtt pár évvel apjával együtt ő is volt Magyarországon a gazdák küldöttségében s én voltam a házigazdájuk.

Egészen jól emlékezett, de nekem is eszembe jutott mindjárt, hogy akkor így bucsuztunk

el egymástól: „A viszontlátásra.“ És íme, ez bekövetkezett!

Egy-két kupica papramorgó, meg egy kis étel egészen megbátorította foglyainkat s szinte örömet fejezte ki ismerősöm, hogy sikerült a viszontlátás.

Talán mondanom sem kell, hogy én is örültem, mert történetileg volna másképp is!

y, százados.

Tessék, míg meleg . . .

Az éjjel nagyon különös álmaim voltak. Azt hiszem azért láttam ilyen furcsa dolgokat, mert este sokáig néztem a fényoszlopokat. De különben ez nem fontos. Ez az álomfejtők és pszichológusok dolga. Ők tudni fogják az okát.

Az ember rendszerint hamar elfelejti, hogy mit almodott. Én ezen már rég úgy segítek, hogy minden este magam mellé teszek lefekvéskor egy papírt s egy ceruzát. Ha aztán egy jó gondolatom támad, gyertyát gyújtok s rögtön leírom. Ha pedig valami érdekes álmot látok, azt felébredéskor jegyzem fel.

Hasztalan kutatok följegyzéseimben, ily sok és érdekes álomképet nem volt még alkalmam leírni. Ennyi mindent még nem láttam egy éjjel egyszerre.

Bolsevik vezér voltam és egy faluba ütöttem fel tanyámat, A Ludwig bakák azonban pont oda szállásolták el magukat. Ez engem nagyon zsenirozott, s egy este épen el akartam hagyni a falut, mikor Leszl zászlós vezetése alatt egy patrul jött velem szembe. Szökni akartam, de késő volt. Leszl rám sütötte fegyverét s az árusítás bélyegét, mire megadtam magam. Bevittek a vártára. Másnap Gött hadnagy vallatni kezdett, de nem akartam oroszul beszélni, bár tudtam. Erre vasra akart veretni, de az egész őrségnek nem volt egy vasa sem, elvitetett tehát a fegyvermesterhez. Klein szakaszvezető egy rézből készült, gyönyörű diszitésekkel ékes bilincset próbált kezemre. Pechemre jó volt. Már a lakatot akarta rátenni épen, mikor

betoppantak a fémközpont emberei s a szép, diszes, művészi kidolgozású rézkarperect Klein nem kis hosszúságára elrekviráltak.

Aztán pilóta voltam s átrepültem a Himaláját. Meg nem álltam Rómáig. Az öreg Catómár kint állt a kiskapuban s egy hatalmas meszelatóval figyelte gépemet. Amint felismert, mosolygott. Nagyon megrörült érkezésemnek és megkért, hogy vigyem el a rómaiak hadüzenetét Carthágóba gépemen.

Majd az északi sarkon jártam. Nansen barátságosan fogadott, mikor betértem jégkastélyába. Megkinált egy pohár csájával, aztán elmesélte, hogy most épen jeget aszalnak kint a gazdaságban.

Most hirtelen Szatmáron találtam magam. A Pannoniából zene hallatszott ki. Benéztem: Kakas primás játszott ott. Rögtön kihivattam, az egész bandát kocsira ültettem, s mentünk éjjeli zenét adni. Valami poros uton dőcögtünk a Szamos tulsó partján. Egy malom előtt is elhaladtunk. Messze kint egy fákkal körülvett haznál megálltunk, csendesen az ablakhoz lopódtunk s aztán Kakas játszani kezdett. De olyan bánatosan, hogy még a cimbalmosnak is könny jött a szeméből. Megyasszai meg a Gyula olyan érzéssel kontráztak, hogy magam is sirni kezdtem. Egy follobbanó gyufa jelezte a függöny mellett, hogy odabent buzgalmunk tudomásul vétetett.

Aztán az a kép is eltűnt és Polgár hadnagy jelent meg álomban. — Idenézz, harátocskám — szólt s elővett egy legújabb mintájú zsebgepfegyvert. Szétszedte és

mutatta az alkatrészeit. A forhált-fédere csak akkora volt, mint a karkötő óram hajszálrugója. Épen a ládolást akarta megmagyarázni, mikor szétfeszült az álomkép.

Most Péterváron találtam magamat. Az egyetlen a büntető jogot adtam elő. Hallgatóim között volt Ritter őrmester is, akit megakartam buktatni, de ő megkért, hogy engedjem át, inkább a legközelebbi faszoláskor ad egy nadragot.

Innen a tengerre kerültem. Mint egy tengeralattjáró parancsnoka cirkáltam a francia partok mellett s egy nap egyetlen torpedólovással elsüllyesztettem Verne Nautilusát.

Ezután a Borsszem Jankónál alkalmaztak. A szerkesztőségben naponta öt gépirónőnek diktáltam humoreszket egyszerre. Egy nap felkeresett Scherlock Holmes és magával vitt. 5-től 7-ig huszonöt titokzatos bűnügyről rántottuk le a leplet. Ezeket beszolgáltattuk a Vörös Kereszt Egyletnek, hogy abból fehérműt készítsenek a katonáknak.

Majd New-Yorkban villamos kalauz lettem. Nemsokára kocsivezetőnek léptettek elő. Másnap azonban már elgázoltam egy szerelmes párt, mire a társaság elbocsátott. Céltalanul csavarogtam az utcán, mikor hirtelen Fantomas toppant elém. Önkéntesi karpaszományt és kaucsukkézelt viselt. Sapkáján ezredjelvény. Hogyan kérdém — hát már Ön is berukkolt? Már három éve, kedves Szikár mester! — felelte s aztán eltűnt.

Ekkor Afrikába mentem. Egy szép napon a korzón csónakáztam, de egy viziló felfordította sajkamat, szerencsére volt olyan udvarias, hogy a partra szállított. Itt három napig száraz kígyópikkelyekkel s puszpángfagyökérrel táplálkoztam, majd egy nyám-nyam törzs foglya lettem. Ezek egy vaggon rizskásaért eladtak a kannibáloknak, kik egy éjjel motorcsónakon vittek szigetükre. Másnap fel akartak falni. Az utolsó pillanatban azonban ott termett Kolumbusz és a napfogyatkozásról kezdett nekik magyarázni. Az alkalmat felhasználva ellógtam.

Egy hamis nyiltparanccsal Kinába utaztam s ott egy ópiumbarlangban kerestem vigaszt. A rendőrségnek úgy látszik nem tetszett, hogy én

ily módon edzem az idegeimet, mert kiszimatolt s haza toloncolt. Beszállítottak a „Ludwig Baka“ szerkesztőségébe, hol dühösen kezdtem írni a verseket. Lebovics hadnagy azonban mindig szebb verset írt s én emmiatt úgy elkeseredtem, hogy a Dunahajózási Társaság szolgálatába álltam. A „Zrinyi“ nevű hajón kaptam másod kormányzói állást. Egy éjjel neki vezettem hajómat a Margitszigetnek. Szerencsés menekülésem feletti örömben ezt a sürgönyt küldtem Nick-Carternek „Kint vagyok a vízből.“

Most aztán megnősültem s Athénbe mentem nászutazni. Erre a heccre alaposan ráfizettem, mert Athénben Sokratesnek néztek és

börtömbe vetettek. Szomorú fogságomban egyetlen vigasztalóm régi, hű barátom, Kryton volt, ki gyakran meglátogatott. Egy este bejött cellámba s kezében egy kristályserleget tartva így szólt hozzám: Sokrates, édes jó barátom, nem segíthetek rajtad másképp, ime itt a méregpohár, hajtsd fel!

*

Felébredtem. Az ágyam mellett ott állt a reggeli kávéval Sebeők, a „Ludwig Baka“ szerkesztőség tiszteletreméltó ordonánza s a poharat felém nyujtva így szól:

— Hadapród ur, tessék meginni, amíg meleg!

Szentpétery Karoly.

Egy hazatért bajtársunkról.

Kedves, rég nem látott iras lepte meg a minap szerkesztőségünket. Szabó Gyula, az 1916. évi június 6-iki jazlowiecki sulyos csatában fogságba jutott eggyéves önkéntes, az első 1915. évi „Strypa-menti tábori újság“-nak megteremtője írja benne, hogy 24 hónapi orosz fogságból hazaérkezett.

Örömmel üdvözljük Szabó bajtársunkat itthon s reméljük, hamarosan újra megszólal kedves, közvetlen hangja a „Ludwig Baka“ hasábjain.

A régi tiuk bizonyára nem felejtették meg el az ő kedves irasait. Egjik versét emlékeztetőül alább közöljük

Strypa mentén végig.

Írta Szabó Gyula, e. é. önkéntes.

(1916. január 22.)

Fonjuk a drótsövényt
Strypa mentén végig
A mi honszerelmünk
Fölér a nagy égig
A csillagos égig

Fonjuk a drótsövényt,
Sujt a kalapácsunk,
Mi örömmel adjuk
Oda ifjuságunk
Szivmegszakadásunk .

Fonjuk a drótsövényt
Szép, holdas az éjünk

Itt van az imánkban
Minden szenvedésünk
Minden felejtésünk

Fonjuk a drótsövényt
Elfog vágynak vágynak
Völegényi csokrunk
Gács mezők virága
Hulló hervadása

Fonjuk a drótsövényt
Sirnak a gránátok,
Virág testünk felett
Gyásszal verő átok:
Hollócsapat károg

Fonjuk a drótsövényt
Hómezők fényébe,
Édes álmodásban
Lebeg itt elénkbe
Édes anyánk képe
Anyánk síró képe

APRÓ HIREK.

Tájékozás a terepen. Köz-tudomásu dolog, hogy az orosz térképek annyira megbizhatatlanok, hogy azokon még Gabi is alig tud eligazodni. Sőt egyáltalán nem tud eligazodni rajtuk. Pedig hát ő ebben direkt szakértő és neki erre igen nagy szüksége van, miután — bármennyire is — hère ezik is a dolog — mint az ezred arancsnoks főniszter — éj. nappal kisebb-nagyobb próbautakon kell meggyőződnie, hogy „schlagfertig“-e az autó? Minthogy tehát a térképek rossz-
szak, a próbautak ellenben igen

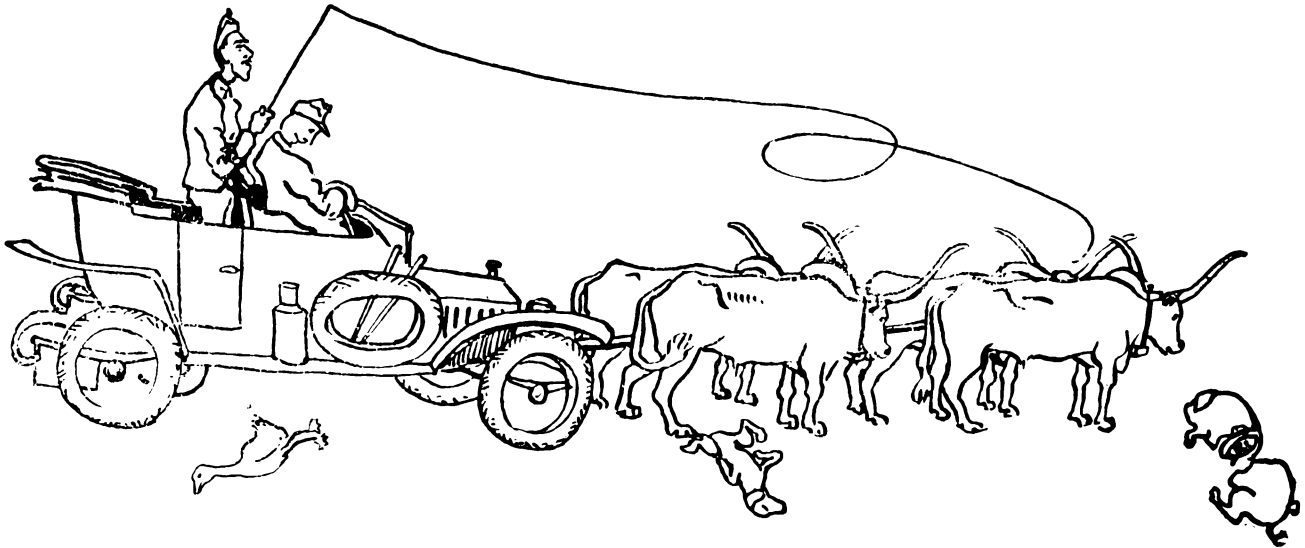
hosszuak, hogy haza találjon, kénytelen volt Gabi a tájékozódásnak egy új módját ki-eszelni.

Egyszerűen elgázolt egy pár kutyát, libát, disznót s más hasonló haszontalan háziállatot. Így a próbaut végére érve ezeken a nyomokon könnyen haza talált. A soffört hátulról így szokta ilyenkor dirigálni: „Most kell jönni a fekete kutyának! Jól megyünk, Wédl, most volt a disznó! Eltévédünk, mert már régen találkozunk kellett volna a szürke macskával

Siessen Wédl, mert elkésünk a vacsoráról! Most már csak a fehér kutya és a liba következik s akkor otthon vagyunk!”

Ha aztán az autó csütörtököt mond, akkor Sándor bácsi kölcsön adja a műszaki század ökreit s így az autó lassan, de biztosan haza kerül.

A fenti tájékozódási mód az „Orientierung in Terrain“ című szolgálati könyvünk legközelebbi függelékébe valószínűleg fel lesz véve, mint egyedül csalhatatlan módszer.

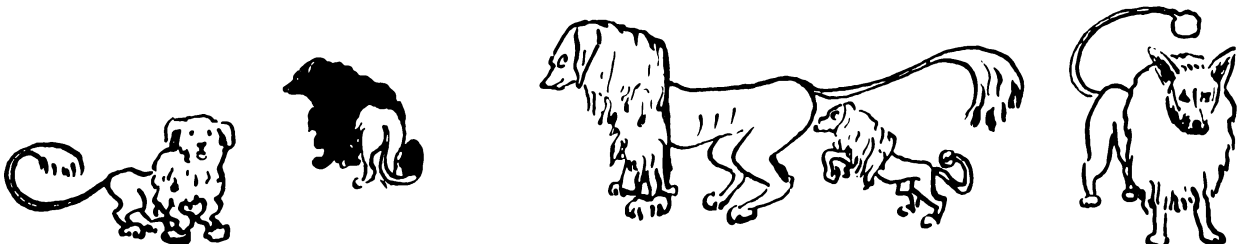
Ukrán oroszlánok. Néhány nap óta nagyon elszaporodtak itt az oroszlánok. E természeti tünet magyarázata a következő: Rendeletet kaptunk, hogy hosszúszőrű kutyáinkat meg kell nyírni és a kutyaszőrt, mint hadi pórtanyagot szorgalmasan kell gyűjteni a pokróc készítéshez. Simonyi főállatorvos bajtársunknak, a lovak főprotektorának különösen a szívére fekszik, hogy a lovaknak télire legyen elegendő pokrócuk, épen ezért a legnagyobb buzgalommal látott hozzá a kutyaszőr gyűjtéshez.

A dolog egyébként könnyen ment, mert annyi kutya sehol a világon nincs, mint itt Ukrajnában. Nem jártam ugyan még be a világot, de ha a háboru még sokáig tart, ez is megtörténhetik.

Simonyi bajtárs parancsára a laktanyába bejövő összes hosszú és félhosszu szőrű kuvaszokat és finom ebekskéket hozzá szállítják s az ő orvosi, szakértő felügyelete alatt háromnegyedrészen legépelik a szőrüket. Hogy a gazdájuk ráismerhessen, a kutyák fején és mellső lábain meghagy-

ják a hosszú szőrt. Így naponta mindig több és több oroszlán szaladgál szabadon a gyermekek nagy örömeire. De maguknak a kutyáknak is roppant tetszik a dolog, mert naponta egyre jelentkeznek az újabb páciensek s a szemükből kétségtelenül kiolvasható ama óhajuk, hogy belőlük is csináljon Simonyi bajtárs oroszlánokat.

Így születtek meg az Urnak 1918-ik, a világháboruak negyedik esztendejében nyári főhadiszállásunkon az ukrán oroszlánok.

„Motorboot Übernahms Kommission.“ E jelige alatt (a Gummi Reisner Harrisbázár, vagy Gessler, Altvater, Jägendorf mintájára) jöttek össze egy szép augusztusi napon a szőke Dnyeper partján Ardtleitner főhadnagy, a 15-ik hadosztály műszaki előadója mint főminiszter, Hegedüs főhadnagy, műszaki századunk parancsnoka mint szakértő, Berán főhadnagy, aki — mint a fáma tartja — direkt motorcsónakon jött a világra, tehát egyenesen specialista e téren, továbbá miután üzletről, motorcsónak vételről volt szó Léhner hadnagy, ezredünk pénzügyminisztere, valamint Wédl őrmester mint soffőr, végül Bock őrmester mint fa — szakértő.

A gyöngébbek kedvéért meg kell jegyezmem, hogy ezredünk engedélyt kapott ezredparancsnokunk kérelmére egy motorcsónak vásárlására, hogy így a Dnyeper megfigyelését és esetleges védelmét hathatósabban eszközölhessük.

Miután a bizottság együtt volt, az elnök megtudakolta, hogy

mindnyájan szakértők-e? (Értsd: szabadúszók). Ez azért volt fontos, hogy halál ne essék a próba alatt. Ekkor aztán kiderült, hogy a gazdasági tisztek kiképzése hiányos, miután nem tanítják őket uszni. Ennélfogva Léhner hdgy a parton maradt, csak a többiek szálltak be a csónakba.

A motor elindult s nagyszerűen ment — a Dnyeper közepéig. Ott elakadt és csökönyösen állt.

Hasztalan volt a bizottsági tagok minden „szakértelme“, kénytelenek voltak rendes csónakon visszajönni az „okosabb enged“ elve alapján.

A parton megállapították, hogy a motor piszkos, ki kell tisztítani. Másnap a bizottság reájött, hogy a cylinder rossz. Harmadnap a gyújtókészülékben találtak hibát, mire felhozták a csónakot a „K. u. K. autoreparationswerkstätte“-be s ott rendbehozták. Az újabb próbánál kiderült, hogy a mágnes sem jó. Így hát elálltak a vételtől. Csakhamar került egy másik motorcsónak. Közben a bizottság megszaporodott egy

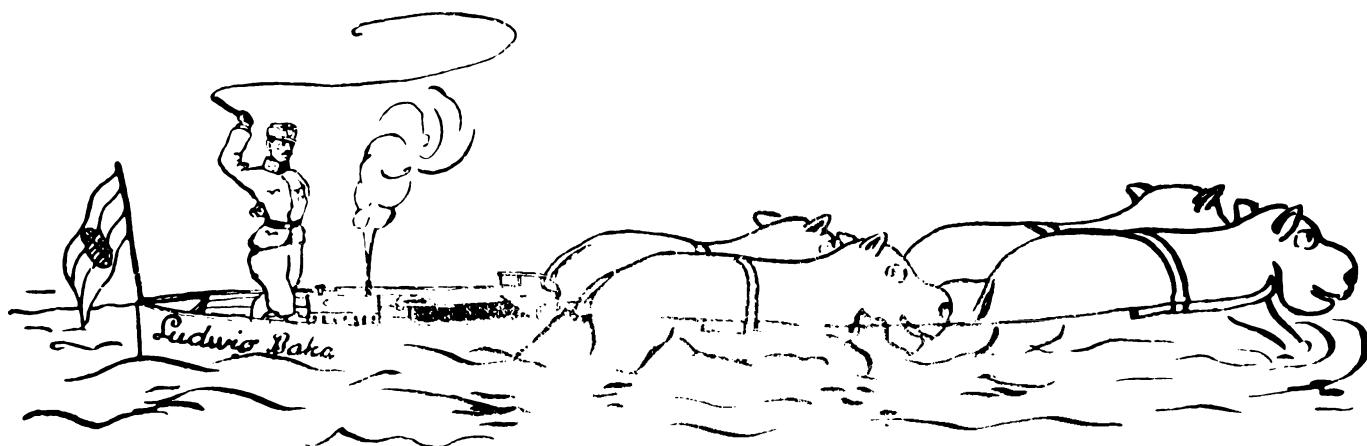
vezérkari kapitánnyal és egy tüzér főhadnaggal.

Hogy rövid legyek: Huszonöt próba után egy napon Berán pajtás azzal lepelt meg, hogy már megvették és a csónak jó.

Most már van tehát az autónk mellett motorcsónakunk is! A bizottság feloszlott (mint aki jól végezte dolgát), de egy kérdést nyitva hagyott. Gabi, az autó főminisztere ugyanis, ha az autó elakad, egyszerűen kér 4 ökröt a műszaki századtól. Vajjon kitől fogják kérni a vizilovakat, ha a motorcsónak netalán mégis elakadna?

Ha már a „K. u. K. Motorboot übernahmskommission“ megvette a motorcsónakot, azt hiszem, annak felszereléséhez nem lett volna felesleges két pár vizilovat is beszerezni. Így attól tartok, hogy a motorboot viziló nélkül olyan lesz, mint az autó ökör, vagy egy koncert muzsika nélkül.

Greiner Béla,
százados.

Özvegy- és árvaalap.

A legutóbbi időszakban ezredünk árvaalapja hatalmas összegekkel gyarapodott. Moskovits Emil zászlós 800 koronát adományozott, az első, harmadik és 11. tábori századok pedig nagyobb összeget fizettek be az alap pénztárába, miért is ezredparancsban dicséretet kaptak.

A kiképzőcsoporttól 6000 ko-

ronán felüli befizetést kaptunk. A pótzászlóalj június hóban 5580 koronát fizetett be.

A tábori ezrednél újabban a következő adományok folytak be:

2-ik gépfegyverszárad 261 K,
1. zászlóalj tisztikara 100 K,
Greiner Béla százados 77 K,
dr. Herz József főhadnagy 40 K,
Buzinkay János Nagydob-

rony 30 K, Hamrák Ferenc Budapest 20 K, Witt Móric főhadnagy 10 K, Gessler János főhadnagy Wien 10 K, Grossberg Margit Nagycigánd 10 K, Hajdu Anna Demecser 10 K, Szeberényi Katus Pápa 10 K, Gál Simonné Székesfehérvár 10 K, Grosz Hermina Tiszarád 5 K, Németh Gyula Szekszárd 5 K. Jelen kimutatásunk összege 12.978 korona.

Minek? . . .

Minek élni? Minek megszületni,
Ha a Halál mennyasszonya vagyunk?
Minek örlik színes vágyak lelkünk,
Ha letorpan lendülő karunk?

Minek kioznak álmatlan álmok?
Minek ég az ifjuság lángja,
Ha a zenés órák bódító virágát
Az elmulás karvalya vágja?

Minek a bölcső ringó puhasága?
Minek az anyatej életbuzdítása
Ha fekete lelkek örvényes átka
Kacagó szánk huzza sirásra?

Minek a zengő muzsikák égése?
Minek a bomlasztó életgyönyör,
Ha a kiválasztottak szeges kancsukája
Nem értünk, magukért vérez, gyötör!

De mért hagyjuk törni templomunkat?
Az élet csak alkot, csak emel!
Az Ur formált Embert belőlünk;
Ő adott s csak Ő vehet el!

Lebovics Sándor.

Ukrán vajaskenyér.

(Két Ludwlg baka ellesett párbeszéde.)

— Alász-plajbász! No komám, sajnálhatod, hogy nem vótál velem patrujba tegnap! Olyan csodát láttál vóna, hogy még most is káprázna a szemed akár az enyém.

— Ne dumálj annyit te monus, hanem mond el, mit láttál, hogy futott volna ki tőle a szemed!

— Hogy mit láttam! Hát hogy is mongyam csak? Ukrán vajaskenyeret láttam!

— Erigy mán, te fagatyás, hát azt hiszed, hogy én dilí vagyok, vagy mátó, hogy ne tugyam, hogy az ukrán vajaskenyér is csak olyan, mint a magyar?

Bizony dilí vagy, ha azt hiszed! Én mondom neked, mer én láttam tegnap éjjel mikor patrujba vótunk a faluba, hogy nem tanálunk-e valahol borsevíki rablókat. Ugy vót, hogy egy másik jogással mentünk egy utcán mint Verbindung. Egyszerre csak látom, hogy egy ablak nyitva van. Nem lehessen tudni, nem egy borsevíki nyitotta-e ki azt az ablakot, hogy bemásszon rajta s raboljon odabent, hát lassan az ablakhoz lopódva benéztem rajta. Bizony nem vót ott borsevíki, hanem két vas fehérlép állott a szoba közepin ugy, ahogy az ukrán Isten megteremtette őket. A hold bevilágította a szobát.

A két nő egy nagy darab vaját, akkorát, mint a fejem, kent egymásra, akkurátusan, hogy sehol se maradjon vaj nélkül a testyök. No, mondok, most már tudom, hogy mért bámúl be még a hold is oly kíváncsian a szobába. Ilyen csodát bizony nem látni akárhol, hogy a jó vaját felkenje valaki magára. Nem állhattam meg röhögés nélkül. Erre az egyik fehérlép ijedten az ablakhoz szaladt s kíváncsian kinézett rajta. Én meghuzódtam a szomszéd ház árnyékában. A fehércseléd keblére rásütött a hold. . . Olyan vót az komám, én mondom neked, mer én láttam, mint a legszebb vajás kenyér. Ukrán vajaskenyér! . . .

Greiner Béla százados.

Szent Péter álma.

Szent Péter a mennyország állítólagos portása, Szentpétery pedig lapunk segédszerkesztője. Valahogy össze ne téveszd őket, nyájas olvasó! A két állás között óriási távolság van! Tehát az a Szent Péter, aki a mennyek kapujában őrködik egyszer a következőket álmolta

Lent járt a földön, hogy kiutassa, mi az oka annak, hogy a mennyek kapujában annyian tolonganak, hogy az utóbbi időben mért szaporodott meg a bebocsátást kérők tömege s mért visel legtöbbjük egyenruhát?

A harctér közelében szállhatott le, mert csakhamar egy fegyveres posztra talált. Az őr nagyon megijedt a nagy fényességtől és önkéntelenül így kiáltott fel

— Szent atyám!

Szent Péter így szólt:

— Ki és mi vagy te?

— Én katona vagyok és jelenleg poszton állok. De ki vagy te, hogy így fényes az öltözéked és a levegőben jársz?

— Én Szent Péter vagyok!

— Szent Atyám! — rémüldözött a poszt, majd meghajtotta magát. Én igazán nem tudom, honnan várjam most már az ellenséget. A felvezetőm úgy iskolázta velem, hogy jobbról, balról, előlről és hátulról is jöhet az ellenség, olyan helyen vagyunk. De hogy felülről is jöhet, azt nem is említette.

No, ne félj, szólt Szent Péter — én nem vagyok ellenség, csupán a kíváncsiság hozott közétek. Légy szives kalauzolj engem, hogy az emberek munkálkodását megláthassam.

— Szent Atyám, én nem mehetek el innen, nem engedí a szolgálat!

— Hát kihez forduljak akkor?

A főhadiszálláshoz. Az itt van a közelben.

— Mi az a főhadiszállás?

— Az egy parancsnokság, mely e vidéken a hadműveleteket intézi.

— Nem értelek. Csupa oly kifejezést használsz, amit én sohasem hallottam.

— Szent Atyám, hisz ezt a legközségesebb ember is tudja!

— Én nem tudom, világosíts fel!

— Ahá, kezdelek már érteni. Szent atyám, neked nincs fogalmad arról, hogy mi a háború!

— Háború? Égi háború?

Nem, földi háború, ami sokkal borzasztóbb, mint az égi!

Hát mi a célja annak, mért van az és miben áll az?

— Erre nézve a főhadiszállás ad felvilágosítást. Hogy miben áll? Az emberek ölik egymást!

— Értelek! Azok a kereszt-sorok ott sirok ugy-e? Talán halottak?

— Igen, az elesettek!

— És mióta van ez a háború?

Már több, mint négy éve;

Szent Isten! Ugy látszik sok mindent megtudtam tőled most.

Óh én magam sem tudok semmit. De volna egy kérésem hozzád, Szent Atyám.

És mi legyen az?

— Hogy a hadimilliomosokat ne engedd be a mennyországba.

— Megint olyan szót mondtál, amit nem értek. Mi az a hadimilliomos?

— Aki a háború ideje alatt milliókat szerzett.

— Ah! Tehát valami üzérkedésről van szó itt! És sokan vannak ilyen emberek?

— Sajnos nagy számmal vannak.

— Áldjon meg az Ég! — szólt Szent Péter s tovább ment. Egyszerre csak egy bokorból rákiált valaki:

— Halt! Wer da?

Szent Péter nem ismerte ugyan e szokat, de a kiáltástól önkéntelenül megállott. A hang folytatta:

— Feldruf?

Ember, hozzád akarok közeledni felvilágosítás végett! szólt Szent Péter.

— Keherd-áj! — hangzott a bokorból.

— Milyen nyelven beszélsz, hogy nem értelek?

— Aki tisztességes szándékkal jön, az tudja a jelszót! — volt a felelet.

— Én Szent Péter vagyok;

leszálltam a mennyből, hogy lássam, mint élnek az emberek.

— Szent atyám, irgalmazz! könyörgött a hang.

— Mondd tehát, kihez, hova menjek tájékozódni!

— Szent atyám, azt hiszem ebben az ügyben a főhadiszállásra kell menni!

No, az Ég legyen veled!

Szent atyám, engedd meg, hogy valamit kérjek.

— Beszélj!

— Egyetlen kéréssem, hogy a hadseregszállítókat ne engedd be a mennybe!

— Meg lesz, vitéz, Isten oltalmazzon!

Szent Péter tovább ment. Egy szép, nagy, ismeretlen városba érkezett. Amint egy cifra palota előtt el akart haladni, egy katona állta utját:

Tessék a másik oldalon menni, itt meg van tiltva!

— Miért? — kérde Szent Péter.

— Mert a méltóságos ur lakása előtt gyanus egyének nem mehetnek el.

— Ki az a méltóságos ur?

— Egy hadseregszállító!

— Ide be kell mennem! — mondta Szent Péter.

— De uram, az nem megy olyan könnyen! — felelte a poszt.

Jelentse be, hogy Szent Péter van itt a mennyből.

— Szent atyám, irgalmazz!

Pár perc múlva szolgák serege vette körül Szent Pétert

Hol a ház ura?

— Szent atyám, szólt egy ur előlépve — bocsásd meg bűneimet, én földi halandó létemre nem érdemlem meg tőled, hogy személyesen jöjj szerény lakomba.

— Dehogyan szerény, ékebb az enyémnél!

— Óh! óh!

— Méltóságos ur — szólt egy inas a házigazdához — a vendég részére is méltóztat parancsolni színházjegyet?

— Igen!

— Nem kérek tőled semmit, — szólt Szent Péter.

— Méltóságos ur — szólt egy másik inas — a sötétzöld hintóba fogassunk be sétakocsizáshoz?

— Szent Atyám — szólt habozva a háziur — ha nem

— Nem kérek semmit!

— Nagyságos ur a 10-es autó készen áll a kiránduláshoz — jelentette egy harmadik szolga.

— Hagyd! — feleli a háziur.

— Ugy látom — szólt Szent Péter — a viszonyaid tűrhetők. Nem érzel szükségét semmiben.

— Óh dehogy nem, Szent atyám! Az emberek rosszak, a cselédség csupa hadirokkant, annyi kellemetlenségem van velük naponta!

— És miből tartod fenn e gazdaságot?

— Szorgalom és munkásság egyedül jövedelem alapja. Hadseregszállító vagyok, hadmentes. Háboru előtt rosszul ment nagyon, alig tudtam egy cselédet tartani s agyon dolgoztam magamat. Most már jobban megy.

— Van-e valami kívánságod tőlem?

— Óh Szent atyám, egyetlen óhajom volna, hogy e földi örömeiket hosszabitanád meg. Hass oda, hogy szorgalmam és munkásságom eredményét még soká élvezhessem. Hisz rászolgáltam; a haza érdekében dolgoztam, szállítottam! Ha pedig a Mindenható megvonja majd tőlem e földi jókat, végy be Szent lelked által azok közé, kik a paradicsomban lehetnek.

— Hallgass meg! — szólt Szent Péter. — Isten ítélőszéke előtt nincs semmiféle kivétel. Csakis bűneid sulya alatt kérhetsz tőlem ilyesmit, mert a tiszta lélek nem kér ilyet, hanem a szentírás tanítása szerint tűr és vár. Számára úgy is nyitva áll a paradicsom kapuja, ennél fogva szükségtelen előre biztosítania magát. Én azt hiszem, hogy a te megpazdagodásod nem tiszta dolog, különben nem ment volna olyan gyorsan. Vedd el tehát annak idején méltó jutalmadat!

A Szent atya tovább ment. Egy helyen nagy csoport gyermek és asszony állt az utcán. Megkérdezte tőlük:

— Mi van ott. Mért álltok itt annyian?

— A kenyérjegy osztás végett! — felelték többen.

— Mért kell azt osztani?

— A háboru így kívánja!

Szent Péter tovább haladt. Egy nagy fehér épülethez ért, mely tele volt sebesült katonákkal.

— Mi ez itt kérdezte egy embertől.

— Kórház.

— És mért sebes mindenik?

A háboru miatt.

Egy másik utcában nagy tömeg tolongott.

— Mit csináltok? — kérde Szent Péter.

— A hadi segélyt várjuk.

Csakhamar híre ment, hogy Szent Péter leszállt az Égből, hogy lelki vigaszt nyújtson az embereknek. Nemsokára nagy csoport vette körül őt, kérésekkel ostromolták. Mindenkinek volt valami óhaja. Szent Péter kifogyott a türelemből, mert lépten-nyomon a háboru okozta szenvedésről és guzságról győződött meg, úgy hogy már nem tudott eligazodni, hogy ki a főbűnös. Bosszusan így szólt a sokasághoz:

— Ha elkezdtétek a háborut, fejezzétek is be. Én nem tudlak titeket megszabadítani tőle, annyira bonyodalmas kérdés. Mint-hogy azonban legtöbben közületek egyhanguan azt kérte, hogy a hadimilliomosokat ne engedjem be a mennyországba, ezt az egyet megígérem.

Ezzel Szent Péter otthagya őket s visszazállt a mennybe.

Lévay örmester.

Világháboru dióhéjban.

Minap egy bajtársunk, aki szabad óráiban festőművész, megígérte nekem, hogy meg fog olajban örökíteni. Már láttam olajban pisztrángot, szardiniát, ringerlit, de mivel magamat még eddig nem láttam, elképzelhető kíváncsisággal siettem a megbeszélt időben modelt ülni, illetve állni.

Művészbajtársunk ugyanis napoleoni pózban állított fel. Körülbelül így állhatott Napoleon Wagram után, persze ő valószínűleg nem állott oly sokáig, mint nekem kellett. Bajtársunk elkezdte megörökítésemet. Mondhatom nem valami kellemes mulatság volt. Lassan zsibbadni kezdtek a tagjaim. Először a lábam, majd a kezem. Ugy éreztem magam, mint narkotizálásnál operáció előtt. Közben a szivarom is kialudt.

Erre bánatomban elszavaltam magamban az „Árva golya áll magában“ kezdetű verset s váltogattam, cserélgettem én is a lábamat, amennyire abbeli aggályaim megengedhetőnek tartották, hogy nem futurista-e művészbarátom, s nem fest-e nekem a mozgolódás folytán vagy négy lábat.

Ezután a „szobor vagyok, de fáj minden tagom“ verset mondtam el magamban, továbbá Tompa összes, a helyzethez illő

költeményeit. Ennek dacára éreztem, hogy szemem kezd behunyódni. Igyekeztem szórakozást keresni szemeimnek. Csakhamar találtam is. Egy láda tetején észrevettem egy kis hangyát. Egy nálánál ötszörte nagyobb kenyérmorzsát cipelt rendíthetetlen türelemmel és fáradozással. Egyszerre oda repült két légy. A szemtelen jószágok taszigálni kezdték a kenyérmorzsát, addig-addig, hogy a kis hangya lepottyant a földre a ládáról. A legyek most vidáman röpködtek hol el, hol vissza a morzsára. Ám egyszer csak az egyik beleakadt egy közeli pókhálóba, mire a másik kíváncsiságból, vagy talán segítséget akarván nyújtani szintén oda repült, de ez is beleakadt a pókhálóba. Keservesen erőlködtek egy darabig, hogy kiszabadítsák magukat, de hirtelen elősietett egy kövér pók és guzsba kötötte, teljesen befonta mindkettőt. Azután hozzálátott a vérrüket kiszívni.

Ezalatt a kis hangya egy másikkal szövetkezve lassan fölmászott a ládára s most már közös erővel kezdték tolni az újra meglelt morzsát. Nehéz volt a munkájok, de biztosan haladtak terhükkel előre.

Amint így figyeltem ezt a két

szorgalmas, kitartó kis hangyát, a gondolat különös társulása révén eszembe jutott a világháború. A pók az angol, a két légy a francia és az olasz. A hangyák mi vagyunk. Im már negyedik éve hordjuk kitartással a háború szörnyűséges terhét azzal a meggyőződéssel, hogy biztosan győzni fogunk, csak meg kell várunk, míg az angol a francia vérét teljesen kiszívja, hogy aztán a másik szövetségest, az olaszt is hasonló jobban részesítse. Az angol pók jól dolgozik: utolsó csepp vérét szívja már a francia légynek. Az eredmény tehát bizonyos, csak kitarítás, s akkor győzni fogunk!

Ime, a világháború dióhéjban!

Greiner Béla százados.

Kitüntetések.

Őfelsége a 3. ik osztályú, kardokkal ellátott hadiékítményes katonai érdemkereszttel tüntette ki Kappa Ede alezredest;

a kardokkal ellátott második signum laudissal Greiner Béla százados, ezredsegédtisztet, lapunk vezetőjét és Kishonthy András hadnagyot;

arany érdemkereszttel a vitézségi érem szalagján: Kaselyák Béla hadnagyot.

Nagy ezüst vitézségi érmet kaptak: Katz Dezső és Formády Ernő hadnagyok (66), Zimmermann Andor e. ü. hadnagy, Nagy János őrmester, Gyereskó János szakaszvezető, Habuka János káplár, Ferenci Sándor rokkant őrzető, Szitássy Géza, Aldrighetti Péter, Kreták András, Horvát János rokkant gyalogosok.

Kis ezüst vitézségi érmet: Fábry Béla hadnagy, Huray Gyula és Dufinecz István zászlósok, Deák János szkv., Mischinka József és Varga Ferenc (rokkant) káplárok, Mayer András, Kalapos Mihály, Seleya László, Borika János, Szendrey János rokkant katonák.

Esredparancsnokságunk többeket bronz vitézségi éremmel tüntetett ki.

— Őfelsége születésnapja. Augusztus 17-én Őfelsége születésnapján nagy katonai ünnepek voltak Jekaterinoslawban. A helyőrségben levő összes csapatok teljes díszben vonultak ki. A hatvanötösök — valamennyien acélsisakban — Möller alezredes vezetése alatt reggel fél 8-kor a Dnyeper hidon át vonultak be a városba, ahol nagy feltűnést keltettek. A díszmenet fényesen sikerült, melyért a hadosztályparancsnokság dicséretet juttatott az ezrednek. A legénység öt napi külön zsoldot és ünnepi ebédet kapott.

— Kinevezés. Őfelsége alezredessé nevezte ki Kappa Ede őrnagyot. Nuss Gyula százados őrnaggyá. Kappa alezredes nemrég tért vissza orosz fogságból. Egyike ezredünk legderekabb törzstisztjeinek, akit személyes bátorsága és alantasainak tisztellete magasan kiemel a tisztiek sorából.

A Theresianumot végzett Komlóssy Andrást hadnaggyá.

Hadnagyk lettek: Bányai Kálmán, Csellár Károly, Bán János, Lipcsey Tivadár, Takács Ferenc, Batta József, Wolf Lázár, Huray Gyula, Szendrey József, Bakos Gergely, Kaselyák Béla, Schönbrunn Náthán, Zsigmond Árpád, Perlmann Miksa, Borka Lajos, Janda Elek, Krausz Ernő, Deutsch Ferenc, Leskó István, Magyar Bertalan, Hahn Imre, Klein Móric, Kubinyi Béla, Thám László, Jéger Sándor, dr. Füredy Elek és Zsoldos Sándor zászlósok.

Ezredparancsnokságunk zászlósokká nevezte ki: Hahn Elemér és Strasser Lajos hadapródjelölteket valamint Leiser Grin önkéntest. Tiszthelyettesekké Hamara András, Varga Sándor és Csomós Ferenc tőzsrőmestereket.

— Előléptetés. Seidl Ede, Sojka László, Takács János és

Fehérváry Ferenc önkénteseket hadapródjelöltté léptette elő az ezredparancsnokság.

— Beosztások. Bogdán Sándor főhadnagy bevonulásáig a 6. tábori századot Krajnik Miklós hadnagy vezette. Jónász Vilmos hadnagy a gyalogsági ágyus osztag parancsnokságát vette át, a tanulmányi szabadságról bevonuló Lutonszky Ede hadnagyot pedig a III. gépfegyverszázadhoz osztották be. Borka Lajos a műszaki, Wieland József zászlós a 2-ik, a kórházból bevonuló Jéger Sándor zászlós a 6., Nikifor Ilica zászlós pedig a 12. tábori századhoz nyert beosztást.

— Vezénylések. Greiner Béla százados, első ezredsegédtisztet, lapunk vezetőjét a 30. gyalogdandárparancsnoksághoz vezényelték Hansl százados szabadságidejére. Jászai László, Szóbel Izidor főhadnagyokat és Kovács György hadnagyot a pótzászlóaljhoz vezényelték. Lenhorn Imre hadnagy Bécsbe, gáztanfolyamra, Lutonszky Ede hadnagy Krakkóba pályaudvarparancsnoksághoz vezényeltettek. A pótzászlóaljhoz küldött Gyöngyössy Zoltán hadnagy helyett Landa Gyula zászlós végzi a II. zászlóalj segédtisztit teendőit.

Todorán István tiszthelyettest hosszú frontszolgálatára alapján szintén a pöttesthez vezényelték.

— Szabadság. A lefolyt időközben szabadságon voltak, illetve vannak: Guha Rudolf alezredes, Seeharz Guido százados, Hercz József dr., Weinberg István és Tóth Jenő főhadnagyok, Kovács György, Moskovits Elemér, Polgár Jenő, Komoróczy Péter, Burghardt László, Bötös Kálmán, Kostinecz József, Pertzián István, Lenhorn Imre, Formády Ernő és Kaselyák Béla hadnagyok, Árvay Andor, Wieland József, Földes Géza, Dér Miksa, Thám László, Takács Ferenc, Nikifor Ilica és Denke Dávid zászlósok.

Betegén eltávoztak a tábori ezredtől: Gergely László tábori lelkész, Vatianu Teofil hadnagy és Kubinyi Béla zászlós.

Ezredparancsnokká kinevezés. Radvaner Pál alezredest, aki a tél folyamán Möller alezredes távollétében ideiglenesen

vezette a 65. gyalogezredet, a hadsereg főparancsnokság kinevezte a 44-ik gyalogezred parancsnokává. A jó hírű ezred méltó parancsnokot nyer Radvanyer alezredesben, akinek nevét a hatvanötösöknél is szeretetteljes tisztelettel és igaz becsüléssel emlegetik. Vezetői tevékenységét dicsőséges katonai siker kísérik.

— **Dicséretok.** Ezredparancsnokunk megszemlélte az első zászlóalj és kötelességtudó munkájukért névszerint megdicsérte Glockner századost, Panek főhadnagyot, Burghardt, Petrik és Fischer hadnagyokat. Ezredparancsnoki dicséretben részesült továbbá Komoróczy Péter hadnagy, aki egy járőr alkalmával Böhm József és Vig István gyalogosokkal egy bolsevik rablóbandát lefegyverzett.

— **Hatvanötös kabaré Nowomoszkowokban.** Augusztus 11-én Markovits tábornok kezdeményezésére és pártfogása mellett jól sikerült kabarét rendezett az első zászlóalj tisztikara, amelyen Möller alezredes is jelen volt. A kabarét az ottani polgári lakosság, a dandárparancsnokság tisztjei is nagy számban felkeresték s az ukrán hatóságok is képviselték magukat. Egy ukrán urinő cigányruhában táncolt, egy másik énekelt, egy pedig monológot adott elő. A mieink közül Springer tábori lelkész és Komoróczy hadnagy szerepeltek. Kabaré után reggel 6-ig tánc volt Kakas muzsikája mellett.

— **A Möller-alapítvány.** Hirtadtunk arról, hogy Möller alezredes a stanislai csata emlékére 3000 koronás alapítványt tett, amely a parancsnoksága alatt szolgált kitűnő altisztek, ilyenek hiányában kiváló továbbszolgáló altiszteket lesz hivatva jutalmazni. Az alapra eddig 9500 korona folyt be. Nagyobb összeggel járult az alapítványhoz a műszaki század, a harmadik géppuskás század és az I. zászlóalj tisztikara. Reméljük, hogy az alapítvány elfogja érni azt az összeget, amely méltó lesz ezredparancsnokunk nevéhez, amellyel összeforrott.

— **Csoportképek.** Gloviczky József őrmester, ezredfényképész három csoportképet készített. Az első csoportkép azokat ábrázolja, aki a mozgósítás óta 1918. évi február 1-ig megszakítás nélkül szolgálnak a tábori ezrednél. A második a nagy ezüst vitézségi éremmel kitüntetett hatvanötösöket, a harmadik pedig a továbbszolgáló altiszteket ábrázolja. Mindhárom kitűnően sikerült felvételen Möller alezredes is rajta van. Alább adjuk a csoportképeken levő ezredbeliek névsorát.

Megszakítás nélkül a harctéren vannak: Mühlrad Dezső, Fehér László, Salamon Jenő, Gruber Ottó, Tóth János, Arany Lajos, Kakas Antal, Huray János, Farkas Sándor, Baráth István, Harsányi Péter, Kovács József őrmesterek, Kurucz István, Spiegel Izsák, Bencs Mihály, Kozma Mihály, Kovács Ferenc szakaszvezetők. Simon István, Beck Ignác, Soltész Mátyás, Maleczky János, Béres György, Hável László, Veronyák Miklós káplárok, Balogh Ignác őrzetető, Tiba Lajos, Drótos János, Vass István, Tóth Imre, Cucor János, Vaszil István, Csontos János, Nagy István, Sütő József, Tutor Lajos, Iváncsik Gyula, Borbás József gyalogosok.

Nagy ezüst tulajdonosai: Sándor Ferenc, Soltész József, Rovny Antal, Todorán István tiszthelyettesek. Hamara Andor, Tóth Imre törzsőrmesterek. Lung Miklós, Weinfeld, Bock Ferenc, Sántha András, Kontra Zsigmond, Vastag János, Harsányi Péter, Czine Ferenc, Furmann János, Réthi István őrmesterek Gergely János, Mező József, Süss Sándor, Czvikel Lajos, Jozsip János szakaszvezetők. Elek József, Béres Béni, Mezey András, Klein Miklós káplárok. Sötér Vilmos, Dressner Ádám, Nagy Imre gyalogosok.

Továbbszolgáló altisztek Sándor Ferenc, Soltész József, Todorán István tiszthelyettesek, Vastag János, Tóth János törzsőrmesterek. Cada Ede, Babka Márton, Holtenmayer Gusztáv, Gruber Ottó, Ivánka János, Watzler Ferenc, Gruber Lajos, Jakab Pál, Sántha András, Dlouhy József, Kakas Antal, Hamara

Andor, Maksa Mihály, Nagy Miklós, Kocsics József, Zapomel Antal, Szabó János, Róth József, Czomor Ferenc, Gergely Miklós, Dobos András, Ondocska Béla, Karchovski Rudolf, Rauchmann Manó, Kulifay János, Kontra Zsigmond, Székely Adolf, Varga Sándor, Arany Lajos, Tóth János, Ujváry Imre, Tangel Mihály, Szücs Sándor, Veress Péter, Kemmer Róbert, Kohut Ágoston, Lesnyák Miklós, Hável Vilmos, Jancekovitz Alajos, Plecity Antal, Ctibor Venzel, Vitek Venzel őrmesterek. Ritter Henrik, Tóth Sándor káplárok.

— **Magyar frontkabaré Ukrainában.** A magyar színészek Ukrainát sem találták messzinek, hogy az odavetődött magyar fiukat művészetükkel szórakoztassák. Julius 27-ikétől 10 napon át vendégszerepelt a jekaterinoslawi Commerce-Theaterben Ivánffy társulata. A tagok közül Szentessy és Benes Ilonka régi jó ismerőseink voltak, akiket a román frontról jól ismerünk. Igen kellemes estéket szereztek nekünk előadásaikkal, csak az a kár, hogy turnéjukat nem kísérte megfelelő reklám, amely a kellő érdeklődést biztosíthatta volna. Mi is egész véletlenül tudtuk meg, hogy nálunk vannak. Ezidő szerint egy német frontkabaré is működik Jekaterinoslawban.

— **Egy lelkész levele.** Ne tekintse senki szerénytelenségnek, amikor az alábbi levelet közreadjuk. Ugy érezzük, hogy ez a figyelmes néhány sor nem annyira nekünk, mint a Ludwig bakák összességének szól. Eljuttatjuk tehát hozzájuk a figyelmes üdvözlést:

Semmi különösebb nexusban a 65-ik gyalogezreddel nem voltam, illetve nem vagyok. Az ezredben szolgáló egyik derék tanítványom — Barthó Vilmos őrmester — azonban előzékenyen s figyelmesen küldözgette nekem a „Ludwig Bakát”. Ez a figyelem s magának a Ludwig Bakának iránta készített arra, hogy az ezred özvegy és árvaalapja javára egyidejűleg szerény adományomat elküldjem. Áldás legyen minden filléren, amit a L. B. ily módon igazi nyomor és

gyász enyhítésére fordít. Szekszárd, 1918. július 27. Szivélyes üdvözlettel *Németh Gyula* evang. lelkész.

— **Ot esztendő.** Julius 28-án a háboru ötödik esztendejébe léptünk át. Ez alkalommal ünnepi istentiszteletet rendezett ezredünk. A nap jelentőségét Springer tábori lelkész méltatta a teljes létszámban kivonult csapatoknak. Az ünnepi istentisztelet az ezredparancsnokság székhelyén foljt le.

— **Sportünnepély.** Őfelsége születésnapján, augusztus 17-én délután 4 órakor sportünnepélyt rendezett ezredparancsnokságunk a dnyeperparti gyakorlótéren. Az ünnepélyen résztvettek helyőrségünk összes századai, u. m. a 9., 12., vadász, vadászgépfegyver, 3-ik gépfegyverszázad és a telefonszakasz. Jelen volt Möller alezredes ezredparancsnok, Mizsák százados zászlóaljparancsnok és az összes tiszték. A versenyek a következő eredménnyel zárultak:

100 méteres síkfutás. 1. Mascuk káplár 9. század, 2. Tarász káplár vadászszázad, 3. Nagy őrmester 12. sz.

Granátdobás. 1. Mascuk káplár 9. sz., 2. Jakab őrmester telefonszakasz, 3. Tirol gyalogos vadászszázad.

200 méteres akadályfutás. 1. Oláh gyalogos, 2. Garai káplár, 3. Török gyalogos vadászszázad.

Magasugrás. 1. Rozinger őrzővezető III. gépf. sz., 2. Kiss gyalogos vadászgépf. század, 3. Cseszlák káplár 9. sz.

Távugrás. 1. Szirovatka gyal. vadászszázad, 2. Novák őrzővezető vadászgépf. sz., 3. Bongár gyal. vadászgépf. sz.

Birkózás. 1. Eisenberger gyal. vadászsz., 2. Vanó káplár (el-döntetlen) vadászgépf. sz.

4×100 m staféta. Pacsuta, Tarász káplár, Oláh, Elek vsz.

Kötélhuzás. Vadászgépfegyverszázad.

300 m. uszás. 1. Horváth gyal. vadászsz., 2. Bertalan káplár vadászgépf. sz., 3. Rozinger őrzővezető III. gépf. sz.

Lőfuttatás. 1. Pákula III. gépf. sz. istállója, 2. Julcsa 12. század istállója, 3. Nesztor vadászgépf. század istállója.

A verseny 7 órakor ért véget. A nyereményeket (szabadság, cigaretta, pénz) Mizsák százados osztotta ki a győzteseknek beszed kíséretében. A díjakat részben az ezredparancsnokság adta, részben a trén, valamint az ezredkantin.

A sportversenyt Mizsák százados rendezte Kaselyák hadnagy és Samudovszky zászlós közreműködésével. Ilyen ünnepélyeket ezentul kéthetenként újra fognak rendezni.

Vérszegénység. Diez főhadnagy szabadsága alatt súlyosan megbetegedett s kórházba került. Augusztus 15-én azonban váratlanul, igen rossz színben betoppant az ezredhez. Kérdőkördésünkre elmondotta, hogy azért hagyta ott a kórházat, mert ott a kezelés csupán abban állott, hogy naponta vért vettek a karjából mindig valami más betegség megállapítása céljából. Orvosfőnökünk mint egyedüli gyógyszer, kevés munkát, jó és bő étkezést s a szabad levegőn való minél további tartózkodást rendelt (szóval mindenesetre uri betegsege van) és vérszegénységet állapított meg. Mert mialatt megállapították, hogy sem cholera, sem tifusz nem áll fenn, a sok vérvételnek vérszegénység lett a következménye.

— **Ki tud róla?** Egy szegény szerencsétlen asszony férjét keresi. *Salamon Sámuel* dombrádi születésű közlegény a mozgósításkor bevonult s a tábori ezreddel a harctérre ment. A 3-ik században szolgált 1914. október 15-ikén irt utóljára. Valószínűleg a rudniki csatában tűnt el. Aki tud valamit róla, közölje Salamonnéval Békés Gyulán (báró Wenkheim-ut 19.)

Tanulmányi szabadság. Mint értesülünk a harctéri szolgálatot teljesítő egyetemi hallgatók számára ezentul évenként nem két, hanem három félévpótló szemeszter fog tartatni. Az első pótszemeszter, mely szintén három hónapos lesz, valószínűleg október elsején veszi kezdetét. Az erre vonatkozó rendelet még nem jelent meg. Ujtítás lesz még a rendeletben, hogy a szigorlatok számára ezentul nem négy,

hanem hat hét lesz engedélyezhető. A katonai szolgálatot teljesítő egyetemi hallgatók ama méltányos kérése felől, hogy a hosszú frontszolgálatosok évenként két félévet pótolhassanak, felső helyen még nem döntöttek. Kilátás van azonban rá, hogy a kérdést kedvezően fogják megoldani. Ezredparancsnokságunk miként a multban is tette, a következő szabadságolásoknál is a legliberálisabban és legméltányosabban fogja kezelni a hadbavonult főiskolai hallgatók ügyét.

— **Mennyi hadikölcsönt jegyeztek az ezrednél?** A tábori ezrednél a IV. hadikölcsönnél kezdtek jegyzést gyűjteni. Akkoriban én voltam a 15. gyaloghadosztály hadikölcsöniroda vezetője. Hogy őszinte legyek, nem sok eredményt vártam a fronton való jegyzéstől. De most, hogy már a VIII. eredményén is tul vagyunk, nem is olyan megvencendőnek látszik az elért eredmény.

Az ezrednél a IV. hadikölcsönnél 11.300, az V-nél 5.700, a VI-nál 82.050, a VII-nél 2.300, a VIII-nál 80.000, vagyis összesen 109.250 koronát jegyeztek. Hozzáadva az ezred özvegy és árva alapjára jegyzet 148.150 koronát, ugy az eredmény 257.400 korona.

A számokat vizsgálva a VI. hadikölcsön aránytalanul nagy jegyzése ötlük szemünkbe. Hogyha ennek okát keressük, rövidesen megtaláljuk. A VI. hadikölcsönnél a jegyzésre szabadságot adtak.

Azt hiszem nem lesz érdektelen, ha hozzávetőleg kiszámítom, hogy a harctéren jegyzett hadikölcsönösszeg mennyire segíti elő az államkölcsönök fedezését.

Tegyük fel, hogy hadseregünk 300 ezredből áll. Minden ezred 4000 lélekből. Fel kell továbbá tételeznünk, hogy ezredenként a IV–VIII. hadikölcsönnél bezárólag 257.400 koronát, ugy a 300 ezrednél 77.220.000 koronát jegyeztek.

Ha most egy ember élelmezését 5 koronába számítjuk, ugy a jegyzett összegből több mint 12 napon át fedezhető az élelmezés

Szóbel, főhadnagy,
az ezred jegyzőtisztje.

Pótzászlóalj.

— Mi ujság Munkácson ?

Lapunk zártáig a pótzászlóaljhoz a következő tisztek vonultak be:

Debreczeny János, Kimák József, Sebők József hadnagyok, Hatvany Károly, Sonnenfeld Sándor, Boros Jenő, Pál Béla, Gutmann Jenő, Kaminszky Tódor zászlósok az első századhoz.

Rotter Andor százados, Dr. Pártos Rudolf főhadnagy, Mayer Miksa hadnagy, Pláner Béla és Lazarovics Sándor zászlósok a második századhoz.

Hábel Gyula főhadnagy, Jóni Béla, Balla Ferencz hadnagyok, Ujfalussy János, Balkányi Endre, Rozsnyai Elek zászlósok a harmadik századhoz.

A hadifogságból visszatérő tiszteket a pótzászlóalj-parancsnokság 8 hétre szabadságot adott.

Ezenkívül szabadságon vannak:

Wächtler Miksa százados, Walther Gyula, Simon Mózes, Salamon Kálmán főhadnagyok, Jeremiás Ignác, Komlós Miklós, Kerekes Béla hadnagyok, Eichler Salamon e. ü. hadnagy, Pataky Dénes, Neszméry Alajos zászlósok és Ruhmann Kornél e. ü. zászlós.

A pótzászlóaljnál a következő kinevezések történtek:

Főhadnaggyá: Dr. Stein Emanuel hadnagy.

Hadnaggyá: Oláh Ernő zászlós.

Zászlóssá: Tvaroska Mihály, Dr. Buday Sándor, Gross Sándor, és Rössler Gusztáv önkéntesek.

Fogarassy Gyula zászlós mint jegyző fölmentést kapott.

Felülvizsgálatra kerülnek:

Dr. Lányi Ernő és Vértes Móricz főhadnagyok, Kállay Sándor, Kerekes Béla, Aros Mihály, Mair Miksa, Dr. Szük Aladár hadnagyok és Lipcsey Tivadar zászlós.

Felülvizsgálaton alkalmatlanok lettek:

Wertheimer Adolf főhadnagy, Leuchtman Gyula, Thun Endre és Zinner Miklós hadnagyok, Rundensteiner János és Dr. Rácz Samu zászlósok.

Szabó Jenő főhadnaggyot alkalmasnak minősítették.

Nappali tapasztalatok Jekaterinoslaw városban.

„Ludwig Baka“ buzgó olvasói, főleg pedig ti, kik a fiatalabb bajlársakhoz tartoztok, engedjétek meg, hogy ezuttal a J városában szerzett nappali és nem éjjeli tapasztalatokat mondjam el. Ennek természetesen nem az az oka, mintha a tapasztalatok itt éjjel nem ugyanazok volnának, mint nappal. Sőt ellenkezőleg! Az éjjeli tapasztalatok még szembe-tünőbbek. No, de ez is természetes.

Ámde míg éjjel csak az tapasztalat, aki akar, akinek kedve van, addig nappal a tapasztalat szerzésre mindenkit kényszeríthet a szolgálat. Hogy a J-ban szerzett nappali tapasztalatokat írom le, annak további oka az, hogy a „Ludwig Baka“ multkori számában az éjjeli életet „Jekaterinoslawi élet“ cím alatt G. százados már ismertette.

Igaz ugyan, hogy ő úgy adja elő a dolgot, hogy J. város éjjeli képét csak hallomásból állította olvasói elé, a tapasztalatokat ő is nappal szerezte — természetesen szintén másoktól, ő nem is ér rá élni, ő nappal adjutáns, éjjel ujságíró, vagy amint mondják, nappal hadvezér, éjjel bába-asszony, de az se lehetetlen, hogy csupán azért írta le a várost éjjel, mert tudta, hogy én nappali világításnál írom le s ő olyan féltékeny a „Ludwig Bakára“, hogy abba az éjjelt a nappallal összekeverni nem engedti. Bár mióta a zsidó színházba járnak sokan, azóta összekeverik egyszer a nappalt az éjjellel, természetesen visszafelé.

No, de akárhogy is van a dolog, ne kívánják olvasóim, még a nők se a tanukkal való bizonyítást J. éjjeli életére vonatkozólag. Sokan kerülnének így feleségeink ítélőszéke elé s bizonyára kapnánk is rögtön kisebb-nagyobb tapintattal végrehajtott ítéletet. Már pedig a háboru ötödik évében igazán nincs értelme az ilyen kicsinyeskedésnek. Elég nekünk a külháboru viselése!

Erre való tekintettel enged meg tehát kedves olvasóm, hogy

az éjjeli tapasztalatok helyett a nappaliakat tárjam elé. Aztán meg mindegy is, mert ha ismered a nappalit, tudod az éjjelit is, vagy megfordítva, természetesen csekély változattal. Akár reggel, akár délben, vagy este, akár nappal vagy éjjel vigyen utad J.-ba, bámulatba ejt a mérhetetlen drágaság minden tekintetben.

Mintha legalább is a kipróbált hadiuzsorások vagy legalább is a szerencsésebb kezűek gyűjtő-állomása lenne, egy reggeli 10, ebéd 50, vacsora 30 rubel. Fagylalt 8, fekete 15, bor 35, sör 4 rubel, a cognac 100, pálinka 150, pezsgő 220 rubel. Az iparcikkek megfizethetetlenek. Nagyítás nélkül állítom, hogy egy napra egy kapitány havi fizetése kell, ha egy kis szórakozást is megenged magának az ember. A helybeliek a katonaságot tartják a drágaság okozójának s talán igazuk is van. Mondtam is az ezredtörzs egyik törzsökös tagjának, aki szorgalmasan foglalkozik ujságírással üres óráiban „Te Béla, te annyi mindent össze-vissza írtál, írj már egyszer egy jelentést a hadvezetőségnek, hogy csináljon valamit; vagy maximálja a mi fizetésünket az itteni árakhoz, vagy az itteni árakat minimálja a mi fizetésünkhöz.“! — Megígérte. Talán meg is teszi.

—g százados.

REFLEXIÓK.

Csodálatos, de úgy van, hogy az ember amikor az édes semmittevés nem éppen emberit szolgáló, de annál emberibb perceiben, esetleg óráiban hogy így mondjam — ringatózik, akkor, talán éppen akkor lepik el leginkább a gondolatok rajai; s mikor azt hiszi, hogy él, érez, gondolkodik, nem is tudja, hogy hányszor, de hányszor mily kicsinyes, mily nevetséges lesz!

Úgy érzem magam mintha városban élnék, a gyárkémény füst-

je, ez a fojtó, erős, levegőt elszívó, megrontó parazita az esti homályban, mintha egy hatalmas ember szivarjából jönne, szikrákat szórva terül el fejem felett s ráül a tájra, mintha csak annak a sok gyárkéménynek füstje is pótolni akarná, amit a föltámadt romboló szellem elnémított.

Ukrán szél fujja meg arcom; valahonnan másfelől jön ez mint a mi szelünk. Nincs benne tavaszi mámor, nincs benne illatos nyár, nincs benne kellemesen lehűtő ős. Nem más ez, mint egy fizikai jelenség, egy mozgás. Az ég itt is tele van csillagokkal, csak azok a szerelmes párok hiányzanak, akik találgatják ott-hon együtt: Melyik a mi csillagunk? Azok a párok már réges-rég nem keresik együtt azt a csillagot! De azért a felhőktől elborult esti égen is sok-sok száz kilométeren át annak a réginek tündöklő fénye úgy az egyiknek, ki itt él, mint a másiknak otthon mégis csak ott ragyog! A Dnyeper hid dühörgése ide hallik, tüzes vas szörnyeteg robbog át rajta s tart erre én felém. Fényesen kivilágított kényelmes hálókocsik szaladnak el melletttem. Pár pillanat és csupán a levegőt megrázó, az agyvelőt megrengtető orosz mozdony megismétlődő bögése ad még hirt az eltűnő vonatról. Utána nézek, bár nem látom már, csak ép sejtem, vagy még azt se? nem tudom, de ép úgy huzza a szemem, ami most elment, mint ahogy a lelkem hívogatja a mult.

Egy baka kutató nyelve tapogatózik végig a vasuti sín mentén fényező fehérén izzó nyálábja képében a bünt takaró sötétet elkergetni s keresni a világosságot. Vagy talán nem is keresi, de mutatja az a magyar katona ott a gépnél a világosságot annak a sok orosz sétáló párnak, akik néma respektussal néznek a fény felé?.. Ki tudná ezt megmondani?! Ki láthat bele a szorosan összesimuló szerelmes párok lelkébe, hogy mi megy ott végbe; az érzéssel járó kellemes, szentimentális szomorúság nem ered-e egy ép oly mély, de másik forrásból is?

A tulsó partról ezer s ezer villanylámpa egybefonódó, összevesző fehér lángtengere vibrálva pislog a város felett, mint egy óriás szörny örökdő szemei. Visszfényük hosszú sáv alakban belenyulik a széles Dnyeper méltóságosan, szeliden ringó vizébe, s a habfodrok, mint pajzán gyerekek incselkedve játszanak a megtörő sugarakon.

Egy-egy tompa bögés hallik a rakpart felől: Valamelyik veszteglésre kárhozottatott gőzhajó sóhajt bele a nagy éjszakába. Pár lövés, majd nyomban utánna rövid gépfegyver kattogás, s aztán ismét éjszakai nyugalom. S itt állok én újra magamban, elvontan a szemlélődéstől már csak úgy nagy egészben érzékelve. S egyszerre azon veszem magam észre, hogy mosolygani; hogy nevetnem kell.

Vagy nem kórikus-e a sors e szeszélyes játéka? Én a távoli magyar föld gyermeke egy messze földön, nekem oly más levegő alatt figyelem a nyári estét s

próbálom az érzelmeim a környezetből kicsalni s mikor már azt hittem sikerült, akkor kapom magam rajta, hogy nevetséges önámítás volt az egész! A Dnyeper vizét néztem s valójában sokkal kisebb, de kedvesebb folyócskákat láttam, az elterülő városról beszéltem, szinte megkapódva az imponálni akarásának meghódolva, s nem azt figyeltem de Budapest képe lebegett előttem, a világ legszebb városának, delejes városa érezte velem hatását.

Van e hát változás belső, igazi énünkben? Én azt hiszem, hogy nincs! A körülmények kényszerítő hatása alatt sokszor úgy gondoljuk, hogy mások lettünk, s csak amikor felszabadul a lelkünk az önmagunk által rátett vagy rátenni engedett béklyótól, akkor látjuk, hogy minden változékony, csupán külső felületesség, s ami belső, s mélyen fekvő, az örökké megmarad!..

Fodor Péter,
hadnagy.

A szemecskék*) országa.

Junius 6-án felsőbb parancsra a cs. és kir. 65-ik gyalogezred kiképzőcsoportja a szolgálatban példásan szigorú, míg a fehér asztalnál jó kedélyű, barátságos parancsnokával, Günther Károly századossal vonatra ült és a mi gyönyörű Erdélyünk egy barátságos, kedves községét elhagyva Ukániába jött.

Nem tudtuk, hogy mi lesz a sorsunk, hivatásunk, de úgy éreztük, hogy egy műveletlen, vad és tehetetlen országban kell majd szolgálatot teljesítenünk. Azt hittük, hogy itt az emberek élete, foglalkozása és tevékenysége még ma is őseink túlhaladott életmódjával azonos. Azt hittük, hogy Oroszország egy téli álmat alvó lomha medve, mely csak akkor indul el útjára, ha a gyomra kergeti.

Magyar hazánkon három nap alatt röpitett át a gőzös. Ha tudta volna a vasparipa, hogy mily szívesen időztünk volna hosszabban hazánk földjén, bizonyára minden

nagyobb állomáson felmondta volna a szolgálatot, hogy jól elbucszunk ama helyektől, miket jó ideig nem láthatunk. De így az érzéktelen vasszörnyeteg elrohant velünk s kincses Kolozsvár, Nagyvárad, Nagykároly, Szatmár, Máramarossziget csak a robbogó vonatból kaptak tőlünk szeretetteljes bucsupillantásokat.

Junius 9-én hajnalban léptük át a Kárpátokat. Zuhogott az eső. Talán a magyar föld is siratta távozó fiait. Galicia hegyes vidékén átvergődtünk egy nap alatt és 10-én Novosielicára értünk. Itt 2 napig kellett várunk az orosz szerelvényre.

Orosz földön pihenni és várni a volt ellenség vonatát! Istenem, de különös érzés! Orosz földön lenni, ahol már nincs ellenség, de nincs barát sem, hol minden rög és bokor mégis ellenséget rejthet. Nincs már itt meg a biztonság az a tudata, mely hazánkban tölt el bennünket,

*) A szarított napraforgó mag, melyet ur és muzeik uton-utfélen, reggeltől-estig ropogtatva majszol.

ahol még a gyenge szellő rezgette falevél is bizalommal int felénk.

Miután felszálltunk az ukrán szerelvényre és kényelmesen elhelyezkedtünk ott, fokozott gyorsasággal haladtunk át Beszarábián. — Rybnicán pillantottuk meg először a raffinált izléssel öltözködő, barátságos, erős testalkatu, formás fehérpips pici lábu, bájos arcu, szőkehaju, szép ukrán lányokat (barisnyákat) és asszonyokat, valamint a sugártermetű, izmos, jámbor, de bizalmatlan tekintetű férfiakat.

A velünk jött négy cigány, vagy mint mi elneveztük őket: „Fehér fiúk“ szebbnél-szebb magyar nótákat húzott, mi pedig ezalatt gyermekes örömmel és buzgósággal magyarul gattuk az összegyűlt intelligenciának, hogy magyarok vagyunk, barátsággal és zeneszóval lépjük át a sokat türt, szenvedett, elnyomott de ujjá született Ukrania határát. Jövünk, hogy eltemessük örökre a visszakivánczó zsarnokságot, visszazerezzük a szabadságot, segítségére legyünk az ukrán kormányának az ország közállapotának konszolidálásában, hogy megvédelmezzük a békére és nyugalomra vágyó népet a rablóbandákba tömörült megtévedt emberek fenyegetésétől és rablásától. Mi, magyarok jövünk ide, mi, kik a harcmezőkön rettenthetetlen kitarással, kötelességtudással, acélkemény idegzettel állottunk ellent a tengernyi ellenségnek, mi, kik hazánk szabadságát már megoltalmaztuk s most Ukrainának szerezzük vissza a szabadságot.

Ezredünk már több vállalkozásban részt vett, egyébként szorgalmasan folytatjuk a kiképzést és teljesítjük a nekünk kiszabott helyi szolgálatot.

Amerre csak jártunk, ahol átutaztunk s ahol jelenleg is tartózkodunk, csak az iránytű és a térkép mutatja a „keletet“, nem pedig a tanáraink által untalan hangoztatott szellemi sötétség és általános elmaradottság.

Első tekintetre bámulatba ejtett bennünket a gazdasági gépekkel megművelt földek mérhetetlen kiterjedése. az egymástól nagyobb távolságra levő, rendes, tiszta házu falvak. gazdasági épületek, a nép tisztasága, egészséges életmódja, praktikus viselete, katonáink irányában tanusított jószívűsége. Meglepett bennünket az ukrán vasutak

teljesítő képessége, a vasuti állomások higiénikus berendezése, a köz- és magánépületek századokra szóló szilárdsága, a gyárak nagy száma, modern fölszerelése és ugyancsak meglepett a rettenetes drágaság, mely igazán európai színvonalon áll.

A Dnyeper partján elterülő szép nagy várost, Jekaterinoslawot is megneztük. Ha nem hallanánk az utcán az orosz társalgást, ha nem látnánk sok hosszú hajju, szakállas právoszláv pópát, ha a csinos gummikerekük előtt nem járomba fogott ló ügetne, ha a hazatért katonák nem orosz uniformisban járnának és végül ha a cégek cyrillbetűs feliratai eltűnnének, a város és népe sohasem árulná el, hogy orosz földön vagyunk. A nap itt is keleten kél, oly pontosan, mint nálunk és nyáron itt sem járnak prémes bundában az emberek.

És mégis valami nagy kérdőjelet árnyékot mindezekre. Az elmondottak dacára gondolkodtam afelett, vajjon nem a maradiság, vagy talán éppen a fokozott és tulfinomult kultúra következménye-e az, hogy a Dnyeper hüs hullámaiban fürdőző intelligens férfi és női társaság a mi nyugati kulturához szoktatott szemünket az újság ingerével kellemesen izgato állapotban, a természetadta ruházatban fürdik?

Ha e szokás a műveletlenség maradványa, úgy tényleg megtaláltuk Ukrainában az oroszországi sötétséget!

Dr. Tóth István,
zászlós.

Levél a harctérről

Édes anyámasszony felnevelő dajkám! Ne sirjon már annyit édes anyám! Tudom, hogy természete ez az asszonyépnek, hogy akkor is ri, mikor nem kéne. Mikor igaz uton is jár a szive, annyit sir össze, hogy egy köblös buzaföldet is meg lehetne véle öntözni. Nincsen is énnekem olyan rossz sorom, mint ahogy kedves anyámasszony elgondolja! Ennem van mit, az Isten napja is süt rám, dufla lénungot is kapok, hogy pedig iövök, szürok ha kell Ejj, ej, édes szülém,

bizony elpirulna az én édes, tisztesszülém orcája is, ha azt látná, hogy gyáván megfutnék akkor, amidőn az ellenségünk a saját házunkat akarja ránk gyujtani. De bizony akkor is megmozdulna karunk, még ha lefognák is. Majd csak haza viszen a jó Isten. Csak várjon még egy kicsinyég türelemmel édes szülém. Csak meg kell tisztogatnunk szép hazánk földjét, ükapáink örökét a benne burjánzó gyomtól, dudvától! Ugyanazt cselekszi édes anyám is az ablak alatt levő fodormentás, mályvás kis kertben, ha befolyja a sok gyom, bogáncs.

Ugy, ugy édes anyámasszony! Ha pedig egy kis karcolást kap egyikünk-másikunk, azért se kell sirni! Hiszen kurucok volnánk, vagy mi! Halálra szégyelném magamat, ha piros véretem sajnálnám attól a földtől, aki mindennapi kegyelmet kegyelmesen megadja. De azért ha száz szivem volna is, mind a százzal megköszönném kigyelmednek, édes anyám, jóságos lelke értem szálló imádságát, utánam hulló könnyűit. És ha valakit, ugy kigyelmedet tudom meghallgatja az egek ura. Légynek se vétett, embernek nem ártott, mindég imádkozott és mindég csak áldott, de hát ne temessenek mindég, ha nincsen, aki meghótt. Hogy kedves mátkám, Piroskám orcája halavány lett!? Majd festek én rá olyan piros rózsát, hogy a vadrózsabokor se ringat külömbet. Csak hazasodorjon ha mindjárt a levélhullató őszi szél is! Annak a csámpás Jóskának meg mondja meg édes anyám, ne koptassa csizmáját a mátkám ablaka alatt, mert történetik valami .

Meg legény is az olyan, aki még katonának se való! Csak várjon édes szülém, a fecskék is megjönnek. A Csákót, meg a bocikáját hányszor simogatom én gondolatban és álmomban! Hát bizony nagy sor a mi sorsunk édes szülém! Nemcsak verejtékünkkel, de vérünkkel is áztatjuk a földet. De hát megsegít a jó Isten! Hogy én is vágyódom szülőfalum határát látni, annak a jó Isten a tudója . Zárom is majd karomba epedő szívvél édes szülémet, édes mátkapáromat . . Addig is áldja meg mindnyájokat erővel, egészséggel. Húséges katona fia

Bedécs Ferkó káplár.

—y. L.

Jekaterinoslawban.

Gyönyörű e város itten,
 Hogy meglátom, sose hittem.
 Dnyeper partján terül messze
 Láthatáron ködbe veszve.
 A vizen a sok-sok csónak:
 Igaz, nem mondod olcsónak —
 Gyalog mennek át, kik bírnak
 Közepén a nagy vashídnak.
 A két végén tábla szellőz:
 „Jobbra hajts és balra mellőzz!“
 Van itt minden, mindent láthatsz,
 Csodálkozhatsz, száját táthatsz.
 Vannak terek, mozik, kertek
 És kutak, hol vizet mernek.
 Van járda is, de rossz fajta,
 Szídom, hogyha járok rajta.
 A népkertben van ám nép is,
 A képtárban van itt kép is.
 Ki nézheti, de jó annak!
 A négy alsó itt is vannak!
 A parkokban vig az élet,
 Ott a holt is ujja éléd.
 Vannak itten szép barisnyák,
 Lábukon selyem harisnyák —
 Azt mondják, hogy vannak áruk,
 De nem látni, oly fent járnak —
 Villamos is fut a sínben,
 Férfiak is járnak ingben.
 Van itt gyümölcs, mindenféle,
 Elkölthetsz egy vagyont véle.
 Van kávéház s benne kávé.
 Sőt! Szavamra: Csokoládé!
 Három vers volt itt ez kérem,
 Hogyan lett egy? Az is értem!
 El is mondom, mindjárt, nyomban:
 Nagy meleg jár Ukrán honban,
 A hőségben, igen, abban
 Szétcsurog a gyertya s szappan.
 Elolvad a vaj, a zsír is,
 Rajt' az ember hogyha sir is.
 Így lehet, hogy három versem
 Míg a rimeket kerestem
 — Bűnös én nem vagyok ebben —
 Összeolvadt a melegben! . . .

Szikár.

A mi hőseink.

1897. január 31-én születtem.
 Szigorú nevelés alatt nőttem fel.
 Az iskolában mindjárt az elsők
 közt voltam. Mikor a háború
 megkezdődött én lettem az
 éneklő kántor, mert a régi be-
 vonult. Én 1915. októberben
 rukkoltam be Szatmárra. Két és
 fél hónapig voltam kiképzés alatt.
 Nagyon megszerettem a városi
 életet, de mikor már a legjobban
 éreztem volna magamat, akkor
 jött ez a betyár 18-as mars-
 beosztás. 1916. januárban jöttünk
 el Szatmárról. Galiciában két
 hónapig kiképzés alatt voltunk.
 Innen sárgasággal haza kerültem.
 Másodszor június 14-én jöttem
 ki a frontra. Éjjel kaptunk me-
 názsit, mert sik terepen voltunk
 s nappal nem lehetett odaszallitani.
 Julius 4-én kezdte a muszka
 a pergőtüzet, de a frontot nem
 tudta áttörni. Részt vettem a
 velezsnyovi ütközetben, ahol hős
 zászlóaljparancsnokunk, Blosche
 alezredes ur elesett. Delejownál
 csak 5-en maradtunk meg a
 századból. Voltam Meduchánál,
 Posiecznél. Majdnem 3 hónapon
 át vízben usztunk az állásban.
 Ezután jó rezerva következett.
 Két hónapig „éltünk“ egy falu-
 ban t. i. jó faszolást kaptunk, ami
 a bakának mindennél előbbvaló.
 Márciusban Jannicához kerü-
 lünk. Örült akna liget volt itt.
 Julius 6—7—8-án összesen tíz-
 zenhárom gyalogsági támadást
 intézett a muszka ellenünk.
 Persze előtte pergőtüz volt. A
 román fronton is előnyomultunk
 s fogtunk egy pár bocskorost.
 Most jól élünk Ukrainában, bi-
 zonyítja mindezt káplár Kocsis,
 akivel úgy élünk, mint a jó test-
 vérek, az utolsó falatot se esz-
 zük meg egymás nélkül.

Homoki József káplár.

A harctéren átélt eseteim közt
 legemlékezetesebb a harasymowi.
 A muszkák már bent voltak a
 faluban és gyújtogattak. Egy
 hatalmas természetű muszka ép az
 egyik csűr felgyújtásával bajlódott.
 Bajonettel mentem neki.
 Sokáig viaskodtunk, s már azt
 hittem, végem van, mikor segit-
 ségemre jött egy Rathó nevű

cigányfiú, s agyonverte a musz-
 kát. Jaslowiecnél is csunya per-
 ceket éltem át. A muszkák
 ugyanis néhányunkat elfogtak.
 Hármunkat egy poszt őrizetére
 biztak. Mikor egyszer a muszka-
 post hátat fordított, zsebkésemet
 kirántottam és a tarkójába nyom-
 tair. A késem ott is maradt,
 csak így tudtunk visszaszökni.
 Delejownál át akarták törni a
 frontunkat a muszkák. Lassan
 ásták magukat előre. Hogy a
 munkában megzavarjam őket,
 odalőttem egy fegyver-granátot.
 A muszkák nagyon vicces ked-
 vükben voltak, mert az egyik
 kidugta az árokából a lapátot és
 meszelt, hogy „hiba“ volt. Rög-
 tön odaeresztettem egy második
 granátot, megint kijött a lapát,
 csakhogy a granát vitte a leve-
 gőbe. Telitalálat volt. Kitünteté-
 sem a kis ezüst és bronz, meg
 van a Károlykereszt is.

Timár József szakaszvezető
 10. század.

1914-ben rukkoltam be és hat
 heti kiképzésem után kimentem
 a harctérre, Galiciába. Jaslowiec-
 nél estem át a tűzkeresztségen.
 Résztvettem a porchowai, nisz-
 niowi, koropieci és delejowi
 csatákban. Delejownál meg is
 sebesültem. Voltam a posieci
 állásban és harcoltam Stanislau-
 nál is. Dupla bronz kitüntetésem
 van és csapatkeresztmem.

Most jól érzem magam, mert
 nem régen kaptam egy kis jó-
 fajta hazait. A román fronton is
 jó volt, de nagyon szerettem
 volna Piatrába bemenni, alaposan
 jóllakni, no, meg egy jóképű
 román lánnyal megismerkedni.

Nemrég nősültem meg Nyir-
 egyházán, szülővárosomban. Majd
 ha néhány évig együtt éltem az
 asszonnyal, akkor többet mesél-
 hetek az életemről.

Timkó József káplár
 3. század.

Postatakarékpénztári cheque és
 clearing számla: 15053. szám.

§ **Neki mindegy.** A fény-
szóró osztagtól egy öreg nép-
fölkelő bevonult az egyik szá-
zadhoz. A manipuláns megkérdi
tőle:

— Honnan jött maga, öreg?

— A svájne verfeltül —
hangzott a felelet.

— És ki volt ott a parancs-
nok?

— Hát izé, a örmester
ur **Vádli!**

A manipuláns, aki jó ismer-
őse Wédli örmesternek, jóaka-
ratulag igazítja helyre:

— Nem Vádli az, öreg, ha-
nem Wédli!

Az öreg ránt egyet a vállán
s beleegyezőleg szól:

— Hát legyen Vádli, no!

§ **A kedélyes baka.** Egyik
századunk kint járt egy faluban

„Streifungon“. Délben mikor
mindenki pihent, éktelen ordítás
hallatszott az egyik udvarból.
Az udvar közepén egy káva
nélküli kutba beesett egy baka,
az kiabált segítségért. Csakhamar
kötelet szereztek néhányan s le-
engedték mély kutba, hol a
pasas addig már néhány liter
vizet kénytelen volt lenyelni.
Amint felhúzták és talpraállt,
éktelen röhögésbe tört ki. Egy
szakaszvezető megkérdezte tőle

— Mit röhögsz, te hólyag?

Azt nevetem fűrer ur,
— szólt vigyorogva a kimentett
s a három bakára mutatott, kik
a kötelet tartották hogy ha
elengedtem volna a kötelet,
hogy hanyatt vágódott volna ez
a három paraszt!

§ **Ha magyarul kell be-
szélni!** . . . Egy hadnagy, aki
nem tud jól magyarul beszélni.
de azért szeret magyarul társa-
logni, (t. i. meg akar tanulni)
az egyik harctéri élményét me-
sélte el nekem épen. Közben
ezt a kifejezést akarta használni
cakk-pakk. A mondat, melyben

e kifejezést elhelyezte, körülbelül
így hangzott:

Todod, mikor az
orosztüzérség a hidra ért,
mienktüzérek löni kezdtek a
hid. Ot perc alatt nem volt hid
és a muszka egész tüzérek
cakk-frakk a vízbe fulták

§ **Mentegetődzés.** A lóvi-
zitnél történt. Egy öreg konyha-
kocsis egy lovat vezet elő. Az
állatorvos rászól:

— Menj odébb!

A kocsis nem mozdul. Az
állatorvos erre így szól:

— Na, mafla, nem mondtam,
hogy állj odébb?!

— Asz hittem, hogy a lu-
nak teccet mondani! — mente-
gette magát az öreg.

§ **Népies meghatározás.**
Két baka üldögél egy padon.
Észrevétlen figyelem őket pár
lépésről. Az egyik elővesz egy
„Az Est“ ujságot és olvasni
kezdi a vezércikket. Mikor a
végére ér így szól a társához

— De szép beszéd ez a ve-
zércikk!

„LUDWIG BAKA“ A VILÁG- HÁBORUBAN

A CSÁSZ. ÉS KIR. 65-IK GYALOGEZRED EMLÉKALBUMA.

TOBB SZÁZ FÉNYKÉPPEL ÉS CSATAKÉPPEL.

Megjelenik külön magyar és német nyelven. Diszes és egyszerű
kiadásban. Diszkiadás 60 korona, egyszerű kiadás 40 korona.
Megrendelések és befizetések a cs. és kir. 65. gyalogezred
parancsnokságához intézendők: Cs. és kir. tábori posta 618.